

Állatorvostudományi Egyetem
Egzotikusállat- és Vadegészségügyi Tanszék

**Az állatvédelemmel kapcsolatos társadalmi
normák, az állatvédelem jogi szabályozása és az
okszerű állattartás vizsgálata**

Social standards related to animal protection, legal regulation of animal protection and
examination of rational animal husbandry

Mogyorós Dóra

Témavezető: dr. Marosán Miklós

Budapest

2023

Absztrakt

A magyarországi állatvédelmi jogszabályok európai szinten a legszigorúbbak közé tartoznak, mégis ennek gyakorlati megvalósulása nem érzékelhető. Ebben fontos szerepe van annak is, hogy a társadalom hogyan vélekedik az állattartásról és az állatvédelemről.

Ezek megismerésére állítottunk össze egy kérdőívet. 37 kérdést 300-an válaszoltak meg. A kitöltők leginkább a jövő generációja szempontból találják fontosnak az állatvédelmet, mert egy fenntartható jövő megteremtéséhez elengedhetetlen az állatokkal való megfelelő bánásmód gyakorlása. Összességében fontosnak tartották, hogy a közoktatásban szerepeljen az állatokkal való megfelelő bánásmód, sőt ezt tekintették a legeredményesebb változást előidéző megoldásnak. Fontosnak tartották továbbá azt is, hogy egy állattartó rendelkezzen szakmai tudással. Megállapítható az is, hogy a civil szervezetek munkájába vetett bizalom lényegesen magasabb, mint a hatósági szervekbe vetett bizalom. A kitöltési arányból az is látható, hogy az állatvédelem inkább nőket foglalkoztató kérdés.

A szaporítás egy olyan probléma, amivel kiemelten érdemes foglalkozni az állatvédelem témakörében, a Magyarországon előforduló kutyatartók, és a kutyák nyugat-európai exportjának nagy számára való tekintettel.

Fontos konklúzió, hogy az állattartás nem lehet az állattartó kizárólagos magánügye, és hogy minden esetben szükséges szakértő jelenléte állatkínzással kapcsolatos esetekben.

Abstract

The hungarian legislation of animal protection is considered to be strict compared to the legislation of European countries. However, its practical implementation is not perceptible. Society's view of animal husbandry and animal protection also plays an important role in this. To find out about them, we have compiled a questionnaire. 37 questions answered by 300 people. The respondents find Animal Protection most important from the point of view of the future generation, because it is essential to practice the proper treatment of animals to create a sustainable future. Overall, they considered it important to have proper treatment of animals in public education, and even considered it the most effective solution that causes the most effective change. It was considered important that a livestock/pet owner should have professional knowledge. It can also be stated that trust in the work of NGOs is significantly higher than the trust in the authorities. Filling rate also shows that animal protection is more of a woman's question.

Illegal breeding is an issue that should be dealt with highlighted in the topic of animal protection, taking into account the large number of dog keepers in Hungary and the large number of dogs that exported to Western Europe.

An important conclusion is that animal husbandry cannot be the sole private matter of the keeper and that the presence of an expert is required in all cases involving animal cruelty.

Tartalom

Absztrakt	2
Abstract	2
1. Bevezetés.....	5
1.1. Célkitűzések.....	6
2. Szakirodalmi áttekintés	7
2.1. Házasítás.....	7
2.2. Vallás és filozófia.....	9
2.2.1. Vallás.....	9
2.2.2. Filozófia	10
2.3. Állatvédelem története.....	11
2.4. Ítélet megszületésének akadályai büntetőeljárások során	13
2.5. Állati termékek kerülése, mint életmód.....	13
2.6. Férfiak és nők közti különbség okai az állatvédelemhez való hozzáállásban	14
2.7. Állatkínzók pszichológiája, szociális jellemzői.....	16
2.8. Intézményi bizalom	16
2.9. Szaporítás.....	18
3. Anyag és módszer.....	19
4. Eredmények ismertetése, értékelése	20
4.1. Demográfiai adatok	20
4.2. Az állatvédelem motivációi	21
4.3. Étkezési szokások	23
4.4. Szakmai tudás fontossága az állattartók körében	25
4.5. Az állatkínzás megítélése.....	27
4.5.1. Jogszabályok megítélése	29
4.5.2. A szankcionálásban való tájékozottság	30
4.6. Intézményi bizalom	31
4.6.1. Állatorvosokba vetett bizalom	31
4.6.2. Eljáró hatóságokba vetett bizalom	32
5. Diskusszió.....	37
6. Javaslatok	39
6.1. Célnak kitűzött állapotok.....	39
6.2. Rendszeres ellenőrzések biztosítása	39
6.3. Nem kívánt szaporulatok megelőzése	40
6.4. Állatvásárok, állattartó telepek	40

6.5. Szakemberek iránti bizalom	41
6.6. Szankciók.....	41
6.7. Tájékoztatás az eljárásokban	41
6.8. Állatok jogi képviselőjének fontossága	42
7. Irodalomjegyzék.....	43

1. Bevezetés

Magyarország állatvédelemmel kapcsolatos jogszabályai igen szigorúak, azonban ez a gyakorlatban mégsem nyilvánul meg. 2022. január 1-jétől hatályba léptek a Btk.-ban (2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről) az állatkínzással kapcsolatos szigorítások. Ezek alapján 3 évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő a 244. § (2) bekezdésében leírtak szerint a különös szenvedés és a több állat maradandó egészségkárosodását vagy pusztulását okozó elkövetés mellett az is, aki nagy nyilvánosság előtt követi el az állatkínzást, az állattartástól való eltiltás időtartama alatt követ el állatkínzást, vagy ha állatkínzás vagy tiltott állatviadal miatt elítélt személy két éven belül újabb állatkínzást követ el, valamint a (3) bekezdés szerint 1-től 5 évig terjedő szabadságvesztéssel büntethető, aki az állatkínzás során mérget alkalmaz vagy az állat elpusztítására alkalmas csaletek kihelyezésével több állat pusztulását okozza, vagy különös visszaesőként követ el állatkínzást. A (3) bekezdés szerint büntetendő, aki szaporítással összefüggő haszonszerzési cél érdekében, tíznél nagyobb számú kedvtelésből tartott állat esetében, a jó gazda gondosságának elmulasztásával követ el állatkínzást (Mészáros L., 2023).

Az állatvédelmi törvényünkben (1998. évi XXVIII. törvény az állatok védelméről és kíméletéről) a 4. § (1) bekezdésében meg van fogalmazva, hogy „Az állattartó köteles a jó gazda gondosságával eljárni, az állat fájának, fajtájának és élettani szükségleteinek megfelelő életfeltételekről gondoskodni.” A (2) bekezdés szerint „Az állat életfeltételeinek kialakításánál tekintettel kell lenni korára, nemére és élettani állapotára. Biztosítani kell az egymásra veszélyt jelentő, egymást nyugtalanító állatok elkülönített tartását.” Egy a törvényhez kapcsolódó rendeletben (32/1999. (III. 31.) FVM rendelet a mezőgazdasági haszonállatok tartásának állatvédelmi szabályairól) a 3. § írja, hogy „Az állattartó az állat tartása során köteles a megalapozott tudományos eredmények és tapasztalatok alapján annak fajára, fajtájára, korára, fejlettségére, alkalmazkodási képességére, házasítottságának fokára, fiziológiai állapotára, etológiai szükségleteire figyelemmel lenni.” Ez valóban ideális lenne az állat szempontjából, azonban gyakorlatban ez nem szokott megvalósulni, mivel vagy nem gazdaságos ily módon állatot tartani, vagy pedig az emberek nincsenek azon tudás birtokában (mivel az oktatási rendszer nem adja át a szükséges alapismereteket), ami szerint a törvény elvárja tőlük az állatokkal való bánásmódot. Jó példa erre a lovak tartása, mivel bent az istállóban lényegesen kisebb az állat mozgástere, mint ami a faj igényeinek megfelelő lenne, valamint a szociális kontaktus hiánya is problémákat okozhat istállózott tartásban. A meleg, zárt istálló is az ember igényeinek felel meg, illetve gyakorlatban hatékonyabbá teszi a ló ellátását és használatát. Ez egy kompromisszumos megoldás, nem pedig az állat igényeinek maradéktalan kielégítése, ahogyan azt a törvény elvárná. Tehát a lovak esetében kialakult tartástechnológia jelentős változásokat okozott a lovak mentális és fizikai egészségi állapotában. A könyvben több helyen is ki van hangsúlyozva az unalom, ami a ló rossz szokásait (pl. szitálás, istállójárás, falrugdosás, dobogás) okozza az ember által kialakított környezetben. Emellett megemlíti a kialakult takarmányozási hatásokat is, amik a mai napig minden állatfaj esetén problémákat okoznak. (Gere T., 2003). A másik probléma, hogy az állattal való nem megfelelő bánásmód ellenőrzése és szankcionálása általában nem zajlik ideálisan a gyakorlatban. Több esetben korrupció áldozatává is válhatnak a jogszabályi rendelkezések. Így az előforduló nagy számú nem szankcionált eset, valamint a feltételeknek nem megfelelés esetén egyes az engedélyek kiadása

miatt az emberek úgy vélik normális az az állattartási forma, vagy állattal való bánásmód, amit látnak vagy megszoktak, mert nincsenek megfelelő oktatás által felvilágosítva arról, hogy hogyan lenne a helyes, mindamelllett, hogy a törvény 43/A. § (1) bekezdése kimondja, hogy „Az állatokkal szembeni megfelelő magatartásra, gondoskodásra nevelést, az állatok megismertetését az iskolai általános képzésbe, a szakképzésbe és az ismeretterjesztésbe be kell építeni.” Ez egy olyan dolog, ami rengeteg problémát oldana meg. Ennek hiányában ma az emberek jelentős része nem ismeri megfelelően az állatok igényeit (ezért sokan inkább antropomorfizálják azokat, aminek szintén vannak káros vonzatai), sokan még azt sem, hogy hogyan néz ki egy egészséges állat kondíciója, mik az állatok élettani klinikai alapértékei, és milyen jelei vannak a betegségeknek, sérüléseknek, és jó szándékkal is rosszul tartják őket. Vagy előfordulnak emiatt olyan esetek, hogy egy megmentésre nem szoruló állatot akarnak megmenteni, ami komoly konfliktushelyzetekhez is vezethet a hatóságokkal, szakemberekkel, és így megromlik a velük kapcsolatos megítélés. Arról sincsenek felvilágosítva az emberek, hogy hogyan lehet hivatalos úton segíteni egy állaton. Az állatvédelmi jogszabályok által előírtak mindennapi életünk és tevékenységünk része. Ennek ellenére sok olyan megnyilvánulással találkozhatunk, amelyekből az állatvédelem téves értelmezése sejlik ki. (Fodor K. et al, 2016).

Az állatvédelem témakörébe tartozik a természetvédelem, az állategészségügy, valamint a vad- és halgazdálkodási állományvédelem, amelyeknek célja az állatvilág megóvása. Emellett beszélünk egyedkímélő állatvédelemről. Az állatvédelem alapvetően az ember állatokkal szembeni kötelezettségeinek gyakorlati megnyilvánulása. (Vetter Sz., 2020.)

1.1. Célkitűzések

A magyarországi társadalom állattartáshoz, állatvédelemhez és az ehhez kapcsolódó jogszabályokhoz való hozzáállásának, valamint az állatvédelem gyakorlati megvalósulásának, és a jogszabályok egyes részeinek vizsgálatával szeretnék néhány javaslatot tenni a helyzet javításának érdekében.

A megfelelő állattartás gyakorlatához elengedhetetlen, hogy az állattartás terén képzettségben részesüljenek az állattartók. Az oktatás eredményességéhez azonban az is szükséges, hogy a jelenleginél nagyobb bizalmat ébresszünk az szakemberek irányába. Az orvos-beteg kommunikáció fontosságát manapság egyre többen ismerik fel. Az állattartók hozzáállását nagyban befolyásolja, hogy hogyan kommunikál velük az állatorvos. Shaw kutatása alapján kommunikációs tréningen részt vett állatorvosok jobb eredményeket értek el a betegekkel való munka során, és szimpatikusabbnak tartották őket az állattulajdonosok (Mag F., 2022).

Fontos lenne az is, hogy egyes jogszabályokkal ellenkező bánásmód, tartásmód ne legyen természetes az embereknek, és ne a végrehajtó hatóságnak legyen rossz a megítélése, ha végzi a munkáját. Ez leginkább azért valósul meg, mert sok hasonló esetből kevés lesz szankcionálva. A lakosság széleskörű felvilágosítása arról, hogy mi számít állatkínzásnak, és ehhez milyen szankciókat ír elő a jogszabály elengedhetetlenül fontos (Tilki K., 2019).

2. Szakirodalmi áttekintés

2.1. Házasítás

Kezdetben az ember a természetnek kiszolgáltatottan élt, és az állattal való kapcsolata kizárólag prédák és zsákmány közötti kapcsolatot jelentett. Kizárólag annyi állatot ölt meg, amennyit hasznosított is olyan alapvető szükségleteinek kielégítésére, mint a táplálkozás és ruházódás (Paulovics A., 2002). Ekkor még csak vadászattal befolyásolta az állatok életét, ezután jelent meg a házasítás. Elsőként a farkas házasítása történt meg, mivel az ember felismerte, hogy a kutya képességeit a vadászat terén érdemes kihasználni. Ez az első ember-állat kapcsolat barátságot és munkakapcsolatot jelentett (Vetter Sz., 2020). Ezután a kiskérődzők házasítása volt feltehetőleg a következő lépés, miután felismerte az ember, hogy a közelében tartott állatok biztos hústartalékot jelentenek. Az állattenyésztés kezdeteit jelentette a szelídíthető állatok befogása és utódaik felnevelése. Már a kezdetekkor igyekezett az ember a befogott állatokból az egészségeseket megőrizni és őket tovább tenyészteni (Zöldág L., 2018).

Eleinte az állatokat természetes környezetükben és természetes takarmányukon tartották (Zöldág L., 2018). Később az istállózás és takarmányozás kialakulása biztosabb körülményeket eredményezett az állatok gondozása és egész éves termelékenységnek megőrzése terén, valamint bizonyos dolgok az ember komfortjának elősegítését szolgálták. Ahogyan fokozatosan előtérbe került a házasítás a vadászattal szemben, úgy jelentek meg az állatokkal foglalkozó tudományok. Az állatok tartása során az ember felismerte, hogy az állatról megfelelően gondoskodni kell ahhoz, hogy rendszeresen termeljen. Ezen tudományok létrejöttét az vezérelte, hogy megismerjék az állatok valódi igényeit, hogy azokat megfelelően ki tudják elégíteni, és védelmet tudjanak neki nyújtani az időjárás viszontagságaival és természetes ellenségeikkel szemben (Zoltán Ö., 2000). Erre pedig azért volt szükség, mert az ember jóléte teljes mértékben az állatai jóllététől függött.

A genomika és a molekuláris genetika tudománya a XX. század második felében bontakozott ki. Ezek segítségével az állattenyésztés fejlődése során a termelő állatok elérték biológiai és genetikai termelésük csúcsát. Eközben azonban a szelekciónak lettek nem kívánatos melléktermékei (pl. quartet ló HYPP betegsége). Ezek miatt az állattenyésztés szervezésének manapság elengedhetetlen része az állat egészségének, jóllétének és betegségekkel szembeni ellenállóképességének megőrzése és javítása. Ezért a szelekciónak ma már fontos fokmérője az állat technológiatúrása is. Az állatjóléti szempontok mellett a tenyésztés és termelés fenntarthatósága is egyre fontosabb szempont. (Zöldág L., 2018) A fenntartható termelés megteremtése érdekében fontos tudni, hogy azok a rendszerek fenntarthatatlanok, amelyekben az erőforrások annyira kimerültek, hogy azok elérhetetlenné válnak a rendszer számára, vagy amikor a rendszer terméke olyan mértékben felhalmozódott, hogy az megakadályozza annak működését. Különböző tényezők felelősek egyes állatok tartási körülményeinek változásához, ilyen például az egyes ételek humán egészségre gyakorolt hatásának megismerése. Az ilyen hozzáállás egyik fő hatása az állattenyésztésre az utóbbi években a tenyésztett halak előállításának növekedése volt, részben azért, mert többszörösen telítetlen zsírokat tartalmaznak (Broom, D. M., 2016) A fenntartható termelés része az állatjólét megteremtése is. A haszonállatok jóllétének koncepciója a XX. század második felében alakult ki (Harrison, R.,

1946). Az állatjóléti ügyek manapság is nagy részben a haszonállatokra irányulnak, részben az intenzív gazdálkodás jellege, valamint a gazdasági haszonállatok nagy számát figyelembe vevő kérdések miatt. A legáltalánosabban elfogadott meghatározásokban az állatjólét részét képezi mind az állatok fizikai, mind mentális jóléte (Lawrence, A. B.; Stott, a. W.; 2009). Tehát az állatjólét magában foglal minden olyan tartási követelményt, amely ahhoz szükséges, hogy az állatok a fajukra jellemző viselkedést gyakorolni tudják (Visnyei L., 2007).

A haszonállatok jólétének biztosításához elengedhetetlen foglalkozni annak gazdasági vonzataival is (Lawrence, A. B.; Stott, a. W.; 2009). Az emberek igyekeztek igavonó állataiknak kíméletesebb, kényelmesebb szerszámokat készíteni, elsődlegesen azért, hogy hatékonyabban dolgozzon az állat, és tovább maradjon munkaképes (Zoltán Ö., 2000). A szerzők számos példával szemléltetik, hogy az állatjóléti befektetéseknek nem kell negatívan hatnia a profitra, sőt azt javíthatja is. Az ilyen irányú befektetések beillesztése a gazdasági döntések modellezésébe azonban gondos tervezést igényel, aminek első fontos eleme az állatok perspektívájának megismerése. Így lehet meghozni az állatjólét és a nyereség közti kompromisszumokat (Lawrence, A. B.; Stott, a. W.; 2009).

Fontos indikátora az állatvédelemnek, hogy az ember és az általa tartott állat közt érzelmi kötelék van. Az állatokhoz való kötődést mutatja, hogy az ember a velük együtt élő állatnak beceneveket adott, akkor is, ha az állatot élelmiszertermelésre tartotta (Zoltán Ö., 2000). Az ember-állat kötelék azóta létezik, hogy az emberek elkezdtek házasítani az állatokat. Az ember és állat közti kapcsolat erőssége lehetővé tette a társállatok számára, hogy az idők során családtagként kezdték kezelni őket. A kötelék megalapozottságának egyik oka az érzés, hogy szükség van ránk (Melson, G. F. & Fine, A. H., 2015).

Desmond J. Morris angol zoológus kutatásai során több állatok szeretetére utaló bizonyítékot is leírt. Szerinte az állatok nem fokozhatók le lélek nélküli alacsonyabb rendű szintre. Ezzel a kultúrált társadalmak egyet értenek. Maga a kultúra szó jelentése növényi vagy állati termék. Az emberek által megteremtett szellemi értékek összességét is kultúrának hívják. Azokban az országokban, ahol az emberek kultúráltsága magasabb szinten van, ott jobban megérinti az embereket az állatok sorsa és jobban foglalkoztatja őket az állatvédelem, mert az állatok ki vannak szolgáltatva az embernek (Zoltán Ö., 2000). Az állatok szenvedéseinek enyhítésére, természetes szükségleteik kielégítésére törekvő élőlénytársakkal szembeni humánus magatartás a kultúrált társadalmakban alapvető etikai igény. „Az állatok védelme, kímélete - az élőlénytársakkal szembeni megértő, természetes szükségleteiket kielégítő érzéseikkel számolni, szenvedéseiket enyhíteni akaró, humánus magatartás (' Előterjesztés a Kormány részére a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény és a hozzá kapcsolódó jogszabályok módosításáról)” (Károlyi J., 2006). Az állatjólét kiemelt etikai ügy a gondozásunk és kezelésünk alatt álló állatok számára (Lawrence, A. B.; Stott, a. W.; 2009). Desmond J. Morris fogalmazta meg az állatvilág 10 parancsolatát, amely a velük való helyes bánásmód megismeréséhez hivatott hozzásegíteni. Ezek közül hármat kiemelnék: „1. Az állatot nem szabad fölruházni képzeletbeli jó és rossz tulajdonságokkal, hogy tápot adjunk saját babonás hiedelmeinknek vagy vallásos előítéleteinknek, hiszen az antropomorfizációnak jelentős káros hatásai lehetnek az állatjólétre. 2. Az állatoknak emberi sport céljából nem szabad fájdalmat vagy szorongást okozni. 3. Állatfajt közvetlen üldözéssel vagy az emberi népesség további növekedésével nem szabad a kipusztulásba kergetni.” (Paulovics, 2002) Az állatok életének

befolyásolásával kapcsolatban az átlagember sosem volt teljesen érzéketlen. „Olyan magyarázatok is feltűntek, hogy a vadász népek valójában aggályt és büntudatot is éreztek az állatok elejtése miatt, amit aztán különféle rítusokkal, mintegy a felelősség szertartásos áthárításával próbáltak jóvátenni.” (Meuli, K., 1946).

2.2. Vallás és filozófia

2.2.1. Vallás

Az ember és állat közötti jelentős kapcsolatra következtethetünk a közös temetkezésből is (Zoltán Ö., 2000). Amire több árulkodó lelet is bizonyítékul szolgál. A leletekből emellett az is kideríthető, hogy életében mire használták az állatot, milyen módon végeztek vele, illetve milyen tulajdonsággal ruházták fel őket hitük szerint.

A Thysia áldozat kapcsán a csontmaradványokon megfigyelhető, hogy az állatok teste milyen manipuláción esett át. Az ásatáson beigazolódott, hogy az ókori etruszok nem csak háziállatokat áldoztak fel, hanem többek között viadalokra használt vadállatokot is. Ezekkel az áldozatokkal hűségüket bizonyították isteneiknek. A szertartás helyén talált csontcsoportok közül az elő erősen elszenesedett. Főleg combcsont, térdkalács, keresztcsont és farokcsigolyák. Ez a formáció volt megtalálható az oltárok körül. Mellettük hamuszürke talaj és faszén, valamint a csontok kalcifikálódtak és megvetemedtek a magas hőmérséklet hatására, vagyis az ezekhez tartozó testrészeket elégették. Az állat több testrészéből származó csontokon égésnyom nem található, hanem ezeken hentesi tevékenység nyomai voltak megfigyelhetőek (Rask, K. A., 2014).

Az SU 2130-ban egy keselyűhöz tartozó ulnát fedeztek fel. A keselyű a rómaiak szent állata volt, mely előjeleket hozott nekik (Alhaique, F., 2015).

Gabii városában a HK6-os temető különleges abban a tekintetben, hogy igen sok és sokféle állatot temettek el itt mind emberek mellé, mind pedig magában. A korai időszakra vonatkozóan teljes állati tetemeteket találtak, a késői időszakban pedig főleg mészárolt testek voltak megfigyelhetőek, mert ekkor az állatokat főként élelmiszertermelésre használták. Számos vadonélő fajt is találtak, olyanokat melyeket más predinasztikus sírhelyeken nem. Az állatok az elhunytat őrzőként, háziállatként, vagy vadásztársaként kísérhették a túlvilágon. Nagytestű vadállatok, mint például az őstulok, a vörös tehéantilop, vagy a nagymacskaféle az elhunyt erejét és gazdagságát fejezte ki (Wim Van Neer, Bea De Cupere and Renée Friedman, 2013).

A zsidó-keresztény vallás tekintetében megfigyelhető, hogy az Ószövetségben az állatokat még az ember teljes jogú társainak tekintették, hiszen Isten szövetsége Noéval, valójában az összes teremtménnyel kötött szövetség (Embersics J., 2016). Isten a föld porából rengeteg állatot alkotott azért, hogy az ember életét megkönnyítse. Isten célja ezzel az ember földi boldogulásának előmozdítása volt. A Noéval kötött szövetség első szakaszában megadta a hajó építésének paramétereit Noénak. A második szakaszban kikötötte, hogy minden tiszta baromból hetet, tisztátalan barmokból kettőt-kettőt kell felvinnie a bárkára. A tiszta állatok akár áldozati, akár étkezési célra is felhasználhatók (Kiss G., 2009). Aquinói Szent Tamás szerint az állatoknak nincsenek jogaik, így nem beszélhetünk általuk elkövetett bűnökről, viszont az

állatokkal szembeni kegyetlenkedés az ember morális lealacsonyodásával jár. Ha valaki az állatokkal rosszul bánik, az az emberekkel rosszul fog bánni, és növekszik a közöny szenvedéssel szemben (Gyöngyösi Z., 2005).

Állatok a hinduizmusban: A védikus kultúrában a vezérelv az ahimsza, a nem-ártás elve, mely szerint minden életet tiszteletben kell tartani. A Rigavédában szerepel, hogy a tehén nem ölhető meg (8.58.2, 8.90.15.). A Atharvavédában szereplő három vers is tehén anyát dicsőíti. Összesen 1331-szer említik meg az aghnya szóval együtt, melynek jelentése, hogy „nem szabad megölni”. A Védák tehát szigorúan tiltják a tehén levágását. (<https://hinduizmus.hu/bolcsessegek/hinduk>)

A közös temetkezésen túl az állatokhoz való viszonyulás egyik fontos megnyilvánulási formája a totemizmus. Egyes állategyedeket, állatfajokat istenként tiszteltek, vagy istenségeiket ruházták fel egyes állatokra jellemző tulajdonságokkal. „Sok nép gyakran identitásukat is egy-egy állati teremtményhez kötik (totemállatok).” (Embersics J., 2016).

2.2.2. Filozófia

Az állatok fiziológiás szükségleteinek kielégítése mellett felismerték, hogy foglalkozni kell azok lelki világával is, illetve sokakban az igény is felébredt erre, miután napi szintű kapcsolatuk volt az állattal. Sok filozófus foglalkozott az állatok megértésével, és megfigyelhető volt a fejlődés ahogy az állatok lélek nélküli dolgokból emberrel azonos érzésekkel bíró élőlények lettek. „Rousseau felfogása szerint az állatok egyenesen szerkezetek, melyeknek semmi önmagán túlmutató célja nincs. Descartes „cogito ergo sum”-ja pedig elárulja, hogy amelyik élőlény nem tud gondolkodni, nem is létezik.” (Embersics J., 2016) Peter Singer 1975-ben megjelent könyvében vizsgálta az állatok fájdalommal és szenvedéssel kapcsolatos állapotát.” (Gyöngyösi Z., 2005)

„Az ókorban Arisztotelész álláspontja fektette le az alapot az állatokhoz való hozzáálláshoz (i.e. 384). Szerinte ember és állat között az az egyetlen különbség, hogy az állat egyáltalán nem tud racionálisan dönteni, míg az ember kizárólag így tud, és ez egy áthidalhatatlan minőségi különbséget jelent ember és állat között. Szerinte a természetben hierarchia van, egyes élőlények mások szolgálatára lettek teremtve, az ember alárendeltje pedig maga a bioszféra. Ez ne volt megkérdőjelezett, mivel akkoriban az ember önértékét sem tisztelték. A görög-római gondolkodás szerint a rabszolga egy „beszélő eszköz”. A kereszténység csak annyit változtatott ezen a szemléleten, hogy elismerte az ember önértékét, de ez sokat nem módosított az elnyomás és kizsákmányolás gyakorlatán.

Jelentős változást Porfirius neoplatonista filozófus gondolkodása jelentett. Szerinte az állatok részei a logosznak (teremtő és fenntartó világszemlélet).” (Gyöngyösi Z., 2005)

Az állatokkal kapcsolatos nézőpontokon Darwin nézetei változtattak. Ő mutatta ki, hogy az állat és az ember közös őssökkel rendelkezik. Erre utóbb a genetika is rámutatott. Ezt követően egy évszázaddal hívták fel környezetvédő mozgalmak a figyelmet arra, hogy élőlénytársként élünk a környezetünkben, ami pusztá létével parancsot ad a védelmére.

1960-as években több fontos könyv jelent meg, mely a környezeti válsággal foglalkozik (pl.: Lynn White: The Historical Roots of our Ecological Crisis).” (Gyöngyösi Z., 2005)

2.3. Állatvédelem története

Az ókorban a római jog szerint az állatok ünnepélyes aktussal átruházható dolgokként szerepeltek (Embersics J., 2016). Eszerint az állatok emberi jog alá tartozó dolgok. Ez az alapja a 2013. évi V. törvény 5:14. paragrafus (3) bekezdésének. Itt azonban már ki van emelve az állat speciális dologi jogi jelentősége (D. Horváth V., 2021), ugyanis két kategória között helyezkedik el. A büntetőjogi dogmatika személy és dolog fogalmát különbözteti meg. Az állat helyzete olyan szempontból specifikus, hogy, hogy büntetőjogi értelemben dolog, azonban az állatvédelmi törvény szerint érezni, szenvedni, örülni képes élőlény (Tilki K., 2019).

Az első állatvédelmi megnyilvánulások jogi formái a vadászati szabályozások voltak. A vadászati tilalmak azonban kevésnek bizonyultak egyes vadfajok megmentésére. Így a mai természetvédelem legnagyobb problémájával, a fajok kipusztulásával már a középkortól kezdődően találkozunk (Oroszi S., 1999).

A késő középkorban még jellemző volt, hogy az állatokat bíróság előtt felelősségre vonták tetteikért. Az állatperek fő funkciója az elrettentés és a feszültség levezetése volt. Gyakran előfordult, hogy különböző állatcsoportokat (sáskák, patkányok) is perbe fogtak, amelyek megkárosították a termést, vagy betegségeket terjesztettek. A legsúlyosabb bűn a bestialitás volt, amelyet a bűnös és az érintett állatok élve elégetésével büntettek (Vetter Sz., 2020). Ahogy a civilizáció háttérbe szorította a vallási nézőpontokat, úgy az emberiség számára már nem volt természetes, hogy az állatokat védje és tiszteletben tartsa. Állatjóléti törekvések csak azt a célt szolgálták, hogy az állat munkáját és termékeit minél tovább és hatékonyabban ki lehessen használni. A tudatos állatvédelem ezzel szemben már azt jelentette, hogy az állatokat megóvjuk a szükségtelen fájdalomtól, a kíméletlen bánásmódtól, és javítsuk életfeltételeiket. Ez a felfogás Németországban és Angliában jelent meg először (Embersics J., 2016). „Az állatvédelem mint társadalmi mozgalom modern fejlemény, amely a 18. század elején jelent meg Angliában” (Bekoff, M.; 1998). 1821-ben Richard Martin nyújtotta be az első állatvédelmi törvényjavaslatot Angliában, amit akkor még nem fogadtak el, csak egy évvel később. Ez volt az első állatvédelmi törvény, amely kifejezetten az állatokkal (jelen jogszabályban szarvasmarhákkal és lovakkal) szembeni kegyetlen bánásmód megelőzését szolgálta. Ez a törvény azonban a gyakorlatban még nem valósult meg, mert betartatása elmaradt.

Az első eredményes változás egy szamar ügye kapcsán történt. Mikor a bíróság elutasította, hogy foglalkozzon az ügygel, mondván csak egy szamarról van szó, Martin behozatta a szamarat a tárgyaló terembe. Miután látták, hogy milyen állapotban van az állat, egyből hajlandóak voltak döntést hozni (Embersics J., 2016).

Az első állatvédelmi egyesület szintén Angliában alakult meg 1824-ben, melynek Viktória királynő vállalta fővédnökségét 1835-ben (Embersics J., 2016).

1849-ben az első állatkínzások megelőzéséről szóló törvény kimondta, hogy milyen bánásmódok minősülnek bűncselekménynek. Ezek voltak az állat verése, rossz körülmények közti tartása, túlterhelése, bántalmazása. Ezen tevékenységek bűncselekménnyé minősítéséhez nem volt feltétel a szándékosság, valamint az állatkínzásra való felbujtás is bűncselekménynek számított (Embersics J., 2016).

Németországban 1838-ban született meg az első állatvédelmi törvény, Hollandiában pedig 1886. évi büntető törvénykönyvbe bekerült az állatkínzás (Embersics J., 2016).

Amerikában 1866-ban Henry Bergh alakította meg az első állatvédelmi egyesületet New Yorkban. Ez volt az 'Amerikai Szövetség az Állatkínzás Megakadályozásáért'. Berghet első állatvédelmi ügyében egy bérkocsis kerékküllővel verte a lovát, amiért az elesett. Ezt a pert meg is nyerte (Embersics J., 2016).

Az állatvédelem előrehaladásának egyik gátja bizonyos társadalmi hozzáállások is. Például egyesek családok védelmének elégtelen mivolta miatt elhanyagolhatónak tekintik az állatvédelmet, és támadólag lépnek fel azokkal szemben, akik mégis foglalkoznak az állatok védelmével. Azonban a gyermekvédelem megalakulása is az állatvédelem fejlődéséhez és Bergh nevéhez köthető. Őt is sokan támadták azzal, hogy miért nem foglalkozik inkább a gyerekek védelmével az állatok helyett. Ezek a kritikai megnyilvánulások hamar elhallgattak egy bizonyos eset után. Egy anya éhezettette és bántalmazta a gyermekét, de erre a rendőrség azt reagálta, hogy ez az ő magánügye. A feljelentő megkereste Bergh-et, és azt mondta neki, hogy a nő egy kisállatot éhezettet és bántalmaz. Így a hatóságok már foglalkoztak az ügygel, és a gyermeket elvették az anyjától. Ezután a per után fogadták el az első gyermekvédelmi törvényt, valamint létrejött a New York-i Gyermekvédő Liga (Embersics J., 2016).

Magyarországon a tudatos állatvédelem kezdete az 1990-es évekre tehető. Az első állatvédelmi egyesületet hazánkban Hermann Ottó természettudós alapította meg (Embersics J., 2016).

Hazánk első állatvédelmi jogszabályának fő aspektusa volt, hogy a köz számára megbotránkoztató módon nem lehet állatot kínozni. „A ki nyilvánosan, botrányt okozó módon állatot kínozt, vagy durván bántalmaz, úgyszintén, ki az állatkínzás ellen kiadott rendeletet vagy szabályrendeletet megszegi: nyolcz napig terjedhető elzárással és száz forintig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.” (1879. évi XL. törvénycikk). Ebből is az a következtetés vonható le, hogy az emberek nem érzik biztonságban magukat, ha olyasvalaki van a közelükben, aki élőlénynek ártani képes.

Hazánkban a jelenleg hatályos állatvédelmi törvény (1998. évi XXVIII. törvény az állatok védelméről és kíméletéről) megszületésében fontos szerepet játszott az állatvédő egyesületek, a média és a tudomány képviselőinek tevékenysége, valamint hogy a társadalom egyre szélesebb rétegei foglalkozott a kérdéssel. Egyrészt mivel a média által gyakrabban értesültek az emberek állatkínzással kapcsolatos esetekről, másrészt a gazdasági igények is sokszor felesleges szenvedésnek tették ki az állatot. Viszont jogszabály nélkül a hatóságok nem tudtak hatékonyan fellépni ilyen helyzetben az állatok érdekében. A társadalom részéről fellépő igény mellett az Európai Unió jogharmonizáció volt egy igen erős motiváció a törvény megalkotására, melynek keretein belül Magyarországnak egy korszerű környezetvédelmi, ezen belül pedig állatvédelmi jogszabályokat kellett alkotnia, illetve a jelenlegieket korszerűsíteni. A törvény megszületésével az állatkínzás szabálysértésnek számított, így csak eszerint lehetett szankcionálni. A Btk.-ban 2004 óta szerepel az állatkínzás, mint bűncselekmény (2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről, 244. §). Ennek előzménye a 2003. június 16-án történt eset, amikor Fadd-Domboriban a biztonsági őrök halálra kínozták egy kutyát (Horváth V. J., 2017). „A jövő hét elején nyújtják be és a parlament szeptemberben fogadhatja el a szabad demokrata Gusztos Péter és Hankó Faragó Miklós törvénymódosítását, amely az állatkínzások jelenleginél szigorúbb büntetését tenné lehetővé. Állatvédő szervezetek és magánszemélyek is

törvénymódosítást követeltek, miután Fadd-Domboriban a múlt héten biztonsági őrök halálra kínoztak egy kutyát. Az állatot autója után kötő őr drágán kiképzett rottweilerét féltette a kistermetű kóbor kutyától.” (<https://index.hu/tudomany/kornyezet/kutya0626/>). Ezután állatvédő szervezetek népi kezdeményezést indítottak, hogy az állatkínzás legyen bűncselekmény. A népi kezdeményezésen 50.000 aláírás szükséges annak napirendre tűzéséhez. Ezen esetben 379.611 aláírás gyűlt össze a Tolna Megyei Állat- és Természetvédő alapítvány kezdeményezésére. Így az Országos választási Bizottság értesítése után az Országgyűlés napirendre tűzte a kérdés megtárgyalását (Horváth V. J., 2017).

Hiánypótló tudásbázisként alakult meg az Állatorvostudományi Egyetem Állatvédelmi Jogi, Elemző- és Módszertani Központ (ÁTE Állatvédelmi Központ) 2021 január elsején. A célja, hogy szakmai tudásanyagot biztosítson a mindennapi állatvédelemhez, és ezzel segítse az állami döntések meghozatalát, és a terepen dolgozó állatorvosokat és állatvédőket. A szakmai tudásra alapuló állattartás és állatvédelem igénye látható a Gazdijogosi nevű képzés népszerűségén is. Ezen a képzésen a kutyatartáshoz szükséges alapismereteket szerezhetik meg a résztvevők. Ezek a kutyaválasztás szempontjai, anatómiai és élettani alapismeretek, kutya alapvető szükségletei és viselkedési formái, viselkedési problémák, a kutya nevelése, egészségügyi alapismeretek, kutyatartás jogi szabályozása. Emellett évenete pályázatokat is hirdetnek többek közt az év állatbarát oktatási intézménye címmel. Ezen pályázaton való részvétel feltételei, hogy a felelős állattartást építsék be az oktatásba. A pályázatokat állatvédelmi és pedagógiai szakemberekből álló zsűri bírálja el.

(<https://univet.hu/hu/egyetem/szervezeti-egysegek/allatvedelmi-jogi-elemzo-es-modszertani-kozpont/>).

2.4. Ítélet megszületésének akadályai büntetőeljárások során

Eljárási akadály, hogy ha a terhelt cselekményét már jogerősen elbírálták, ha az elkövető egy cselekménye több bűncselekményt valósít meg, a bíróság azonban nem a vádirati tényállás szerint megállapítható valamennyi bűncselekmény alapján hozza meg az ítéletet, vagy pedig az adott személy felelősségét a bíróság szabálysértési eljárásban hozott határozatával állapította meg (azonos tényállás mellett büntető eljárás nem indítható). Az ezen okok bármelyikének fennállása kiderül az eljárás megindítása előtt, akkor a feljelentés elutasításáról, ha már a megindított folyamat közben, akkor a nyomozás megszüntetéséről beszélünk. Feljelentés elutasítására általános hatáskörrel az ügyész rendelkezik. Törvény által meghatározott esetekben a nyomozó hatóságnak is jogosult elutasítani a feljelentést. (Tilki K., 2019)

2.5. Állati termékek kerülése, mint életmód

A vegetarianizmus egy vagy állati eredetű termék kerülése az étkezés és a mindennapi élet során. A vegetáriánus életmódnak sok fajtája van a szemi-vegetáriánustól a vegánig. Az előző megengedi bizonyos húsok, vagy bizonyos esetekben húsok fogyasztását, míg az utóbbi igyekszik minden állati eredetű terméket kerülni minden helyzetben.

A kutatók felismerték, hogy a vegetarizmusnak nem egy motivációja van, hanem általában egyszerre több. Az egyik ilyen indok, hogy úgy vélik a növényi alapú étrend jótékony hatással van az egészségre. Sokan a húsevést betegségekkel azonosítják, mint például szívbetegségekkel. Azonban a mindenevők között is sokan hisznek abban, hogy a húsmentes étkezés egészségesebb, de ők mindössze a hús mennyiségének csökkentésében gondolkodnak az egészségük megőrzése céljából.

A fejlett nyugati társadalmakban megfigyelhető, hogy a vegetáriánus életmód elsődleges indoka az állatvédelem, az egészséges életmód és a környezetvédelem. Az intenzív állttartással és a fenntartható termeléssel kapcsolatos aggályok vezérik az embereket az életmódváltásra.

Az íz nagyon ritkán szerepel a motivációk között.

A vegetarizmus motivációi között szerepel az is, hogy sokan az identitásukat találják meg a vegetáriánus életmódban.

A vegetáriánus életmódra való áttérés akadályaként megemlíthető a vegetáriánus ételek készítésével kapcsolatos ismerethiány, az étkezési szokások megváltoztatásának elutasítása és a környezet reakciója az adott személy döntésére.

A vegetáriánus étrendhez való hozzáállás kortól is függ. A legidősebb csoportoknál erősebb a felmerülő akadályok hatása, a 18 év alattiak pedig igen kritikusan állnak a húsevéshez (Soós M., Szakály M., 2019).

2.6. Férfiak és nők közti különbség okai az állatvédelemhez való hozzáállásban

Bármilyen kapcsolatról beszélünk fontos különbségek vannak férfi és nő hozzáállásában, gondolkozásában. Leglényegesebb különbség az empátia képessége, amely a nőkben erősebben működik, mint a férfiakban. Az 1990-es évek közepén az állattartásról és az állatok felhasználásával kapcsolatos véleményekről kérdeztek 422 felnőttet Angliában és Írországban. Ebből megtudták, hogy a nőket jobban érdekelte az állatok jóléte, állatvédő szervezetek tagjai is többségében nők. A nők közt több a vegetáriánus, vagy ha nem is vegetáriánusok, akkor is a legtöbben bizonyos állati termékeket kerülnek. Emellett beigazolódott, hogy a férfiak könnyebben elfogadják az állatok használatát (Sátori Á., 2007). A vegetáriánus életmódra való áttérés egyik gátja a férfiakban, hogy a húsfogyasztás összefügg a férfias identitással (Soós M., Szakály M., 2019).

Amellett, hogy érzelmi intelligenciájuk fejlettebb, több tapasztalattal is rendelkeznek azon a téren milyen érzés kiszolgáltatott helyzetben, alsóbbrendű státuszban élni mind a mai napig. Mert sajnos a nők életminőségére közel sincs olyan jó hatással a családalapítás, mint a férfiakéra. A férfiak életminőségére pozitívan hat ha tartós párkapcsolatban élnek. Egy másik kutatás a házasságban élő és az egyedülálló nők életminőségét hasonlította össze. Ez alapján a házasságban élő nők gyakrabban depressziósak, frusztráltabbak és fizikai kondíciójuk is gyengébb (Pukli P. et al., 2008). A párkapcsolaton belül igen hátrányos helyzetben vannak a férfakkal szemben, főleg ha gyermekük is van. „A nőket sújtó gazdasági egyenlőtlenségek, valamint a függetlenségük hiánya a velük szembeni erőszak meghatározó tényezői annyiban, hogy csökkentik a nők cselekvési és döntéshozatali képességét, ugyanakkor növelik az erőszakkal szembeni sérülékenységüket.” (Monori G., 2011). A párkapcsolaton belüli verbális

és fizikai erőszak áldozatainak azért is nehéz, mert a társadalom ezt szinte normális viselkedésként értékeli. „Szil Péter álláspontja szerint, a nők elleni erőszak elsősorban abban különbözik az erőszaktól általában, hogy úgynevezett strukturális erőszak, vagyis egybecseng a közfelfogás alapjául szolgáló társadalmi és kulturális normákkal és értékrenddel. Ezért tűnik a társadalom számára a valóságosnál kisebbnek, illetve normálisnak, és ezért nem ítélik el ugyanolyan egyértelműen, mint az erőszak többi formáit.” (Monori G., 2011). A világvjárvány alatti kutatások is azt mutatják, hogy a lezárások következtében a társadalmi elszigeteltség a nők mentális egészségét sújtotta inkább, egyrészt azért mert otthon kellett lenniük és szinte kizárólag a háztartás vezetésével kellett foglalkozniuk, másrészt nem tudták szociális igényeiket kielégíteni. „A társadalmi elszigeteltség a mentális egészség romlásához vezetett, különösen a nők körében. Azokban az államokban, ahol 2020 áprilisában korlátozó intézkedések voltak érvényben, a nemek közötti különbség a mentális egészség terén 0,21 szórásról 0,34 szórásra nőtt.” (Adams-Prassl, A.; Boneva, T.; Golin, M.; Rauh, C., 2021). Ezek szerint a kényszerű otthonmaradás következtében a nőkre hárul több feladat a háztartásban. A családon belüli hagyományos nemek szerinti munkamegosztásban a családi struktúrák változása ellenére is megfigyelhető az egyenlőtlenség a házimunkák és szülő feladatok terén. A legtöbben a gyerekekre a mai napig kizárólagos anyai kötelességként tekintenek, olyan társadalmakban is, ahol a szinte minden nő végez fizetett munkát is (Neményi M., Takács J., 2016).

Nem csak az elnyomás terén rendelkeznek tapasztalattal a nők, hanem természetesen a terhesség, a szülés és az utódgondozás terén is. Mivel a haszonállatoknak nagyüzemben a folyamatos utódtermelés a feladatuk, ezzel sokkal inkább együtt tudnak érezni, lévén az utód kihordása egy fizikailag és mentálisan is megterhelő feladat, és a sajnos gyakran előforduló traumatikus élmények a terhesség, szülés és általában a nőgyógyászati beavatkozások alatt még inkább érzékenyebbé teszik a nőket ezen eseményekkel való együttérzésre. A nők egészségének orvosok általi elbagatelizálása riasztóan gyakori. A nőkkel szembeni orvosi gázlángolás már a „hysteria” kifejezés megalakulása óta jelen van, amely azt jelenti, hogy „méhhez kapcsolatos”. Régen az orvosok úgy vélték, hogy a nem megfelelőnek titulált érzelmi reakciók szó szerint a méhből származnak, ami a nemi alapú fizikai egészségügyi tünetek elutasításához vezetett. A modern társadalomban az orvosi gázlángolás továbbra is jelen van szakami segítséget kérő nők esetében. A nők többsége orvosi gázlángolást tapasztal terhességük alatt, szülés után, vagy traumatikus élmény érte őket a szülés során, ami a személyzet megfelelő hozzáállása mellett nem fordult volna elő (Holland, M., 2023). Az anyák gázlángolással kapcsolatos tapasztalatai mindennaposak. A legtöbben (46-ból 38-an) arról számoltak be, hogy legalább egy esetben találkoztak gázlángolással a terhesgondozás alatt vagy a szülés során (Dmowska, A., Fielding-Singh, P., 2022).

A fentiek tükrében belátható, hogy fontos lenne a nők közéleti szereplésének, karrierépítésének támogatása még az anyaságuk mellett is. főleg, mert a nők magasabb politikai részvétele valóban csökkentheti a korrupciót (Dollar, D., Fisman, R., Gatti, R., 2001).

Fontos kihangsúlyozni, hogy férfiak és nők nem csak velük született tulajdonságaik miatt ennyire különbözőek, hanem a belénk nevelt értékrendek miatt is. Minden társadalomban jelen van egy nemi alapú munkamegosztási struktúra. Ez erősíti a nemek közti hierarchiát, és ennek

következtében a nemünk lesz a társadalmi szerepünk és önértékelésünk elsődleges pszichológiai kategóriája (Glick, P., 2005).

2.7. Állatkínzók pszichológiája, szociális jellemzői

„A szakemberek döntő többsége egyértelmű összefüggést lát az állatkínzás és az erőszakos bűncselekmények elkövetése között. Ráth Éva, aki 10 éve foglalkozik profilozással, megkeresésemre azt emelte ki, hogy tapasztalatai szerint az elkövetők egy része valóban gyakorlásként tekint az állatkínzásra, így az összefüggés nagyon is megvan.” (Mészáros L., 2023).

A visszaeső bűnözők általában bántalmazó közegben nőttek fel, és ez igaz az állatkínzókra is a sorozatalkövetőkkel készült interjúk alapján (Mészáros L., 2023).

Az állatkínzókra jellemző lehet az empátia érzésének hiánya. Egy egészséges személy idegrendszere képes modellezni mind az emberek, mind az állatok érzéseit, így közvetlenebb formában éli át mások fájdalmát (Mészáros L., 2023).

Az állatkínzás elkövetői gyakran torzult személyiség jeleit mutatják. A megfelelő szociális környezet hiánya, a gyermekkorban megélt bántalmazás és genetikai, valamint egészségügyi rendelleneségek hajlamossítják az embert az állatok bántalmazására (Mészáros L., 2023).

„A nemek arányát elemezve azt állapítottam meg, hogy az 1571 regisztrált állatkínzásos esetből 1175-öt - a bűncselekmények 74,8 százalékát - férfiak követték el.” (Mészáros L., 2023). Az állatkínzók tettesteinek és jellemének időben történő felismerése és szankcionálása azért is fontos, mert ez lehet a családon belüli erőszak megnyilvánulása. Az állatkínzás elkövetője tisztában azzal, hogy a nőtől vagy a gyermektől jelentősebb ellenállásra nem kell számítania. Ha a családtag bántalmazása az állat bántalmazásán keresztül valósul meg, akkor azzal az a cél, hogy úgy okozzon fájdalmat a bántalmazó, hogy az a külvilág számára az nem feltűnő. Előfordul azonban az is, hogy a bántalmazó dühkezelési problémája először az állaton csattan. Az ilyen környezet felszámolása azért is fontos, mert ez fenntartja magát. Vagyis az agresszív környezetben felnőtt férfiak nagyrésze bántalmazóvá válik, a nők nagyrésze pedig bántalmazók áldoztaivá (Mészáros L., 2023).

Sokan azért nem hagyják hátra mérgező kapcsolatukat, mert az állatukat nem tudnák hol elhelyezni. „Egy az Egyesült Államokban működő családon belüli erőszak ellenes szervezet arról számolt be, hogy az áldozatok 50 százaléka inkább a bántalmazó környezetben marad, mintsem otthon hagyja kisállatát. Az ASPCA vizsgálataiból mindemellett az derült ki, hogy az agresszív környezetből elmenekülők több mint fele a háziállata miatt mégis hazatér. Ez azért számít elkerülendő ténynek, mert egy 2017-es kutatás rámutatott, hogy a naponta 137 nő esik a világon családon belül elkövetett gyilkosság áldozatául.” (Mészáros L., 2023).

2017-ben az abuzív családban élő nők 89%-a számolt be arról, hogy a bántalmazójuk az állatukkal is erőszakosan bánt, vagy adott esetben meg is ölte (Mészáros L., 2023).

2.8. Intézményi bizalom

Magyarországon a jogszabályok gyakorlati érvényesülésének egyik gátja, hogy az illetékes szakemberek irányában alacsony az emberek bizalma. A magyarok általános bizalmi szintje alacsonyabb, mint Nyugat-Európában. Az általános bizalomhoz képest még alacsonyabb a rangsorban az ország lakosságának intézményi bizalom indexe. Az intézményi bizalom indexe a politikai pártok, a parlament, a kormány, a hadsereg, a rendőrség, a bíróság, a köztisztviselők, a szakszervezetek és a sajtó iránti bizalom átlagát mutató index. Az egész kontinens országai között, a volt keleti blokk országait is beleértve Magyarországon az egyik legalacsonyabb az intézményi bizalom. Érdekes azonban, hogy a más emberekbe vetett bizalom a magyarokban a legerősebb a volt szocialista országok közül (Tóth I. Gy., 2009).

Nem segíti a bizalom erősödését az sem, hogy az állattartás kapcsán is megjelennek különböző áltudományos állításokat terjesztő emberek, teszik ezt különböző okokból.

Az egyik ok lehet a szándékos megtévesztés, de az is előfordul az elmélet terjesztője valóban hisz annak igazában (Falyuna N., Veszelszki Á., 2019).

Az áltudományos állítások felismerése nem egyszerű, de létezik néhány olyan jellemzőjük, amelyek segítségével azonosíthatók.

Az egyik ilyen a kritikához való viszony. Az ismeretekhez való tudományos hozzáállás fontos eleme a kritika elfogadása. Az áltudományos tézisek megfogalmazói ezzel szemben nem nyitottak a kritikára, azt állítják, hogy objektív értelemben igazak (Falyuna N., Veszelszki Á., 2019).

Megtévesztő, hogy elméleteiket általában valós tudományos eredményekhez szokták kapcsolni. Jellemző rájuk az anakronisztikus gondolkodás is. Ez azt jelenti, hogy a tudomány által már megcáfolt állításokat fogalmaz meg elméletet igazolására (Falyuna N., Veszelszki Á., 2019).

Egyes állítások esetében megfigyelhető a titkok keresése (például ufók, jeti, betegségek), valamint a mítoszokra hivatkozás, mert minél régebbi a történet, annál meggyőzőbbnek hat (Falyuna N., Veszelszki Á., 2019).

Jellemző, hogy az illető szelektál a bizonyítékok közt. Csak azokra hivatkozik, amik alátámasztják az állítását (Falyuna N., Veszelszki Á., 2019).

A tudományos szövegekkel szemben a jól felépített, megalapozott érveléstechnika elvárt alapfeltétel. Az áltudományos szövegekben szinte minden esetben megfigyelhetőek az érvelési hibák (Falyuna N., Veszelszki Á., 2019).

Az áltudományos állítások felismerése fontos, hogy az ember a legfrissebb releváns szakmai információkkal rendelkezzen az állattartás és az állatvédelem kapcsán. Ehhez az is szükséges, hogy megbízhatóak legyenek azok a szakemberek, akiktől a szakmai információ származik. „A figyelem nem jár együtt a megfelelő tájékozottsággal” (Gerencsér F., Lorászkó G., Ózsvári L., Rácz B., 2021).

A közösségi média egy hasznos dolog alapvetően, viszont képes megcsappantani a szakemberekbe vetett bizalmat. Vannak olyanok, akik elsőként Facebook csoportokban kérnek segítséget olyan esetekben is, ha beteg az állatuk, vagy feltételezhető állatkínzást tapasztalnak. Az ilyen csoportok is szabad teret adnak nem csak áltudományos tézisek terjedésének, de egyszerűen a magukat távgógyítónak avanszált emberek is okozhatnak több kárt. „Az internethasználat, esetleg egy korábbi hasonló probléma nagyban hozzájárul az ismeretekhez vagy éppen a félreinformálódáshoz.” (Mag F., 2022).

2.9. Szaporítás

Kutyák szaporítása Magyarországon mindenképpen egy fontos téma a hazai kutyatartók magas száma miatt is. 2018-ban a magyar háztartások 30%-ában volt kutya, 2020-ban ez 50%-ra emelkedett.

Ennek valószínűsíthető oka a járvány miatti lezárás többeket készített kutya beszerzésére. Amiatt is fontos a téma, mert Magyarországról évente több, mint 10.000 kutya kerül nyugat-európai exportra. Nem véletlenül nevezték videóban megélhetési állatkínzásnak a szaporítást. A szaporítóktól származó kutyák számának csökkentése azért is fontos lenne, mert nincs kapacitása az állatvédelmi szervezeteknek elhelyezni a lefoglalt állatokat, főleg úgy hogy az állatok ellátását is saját forrásaikból kéne finanszírozni, annak ellenére, hogy a lefoglalt állat az állam tulajdonába kerül, így annak kéne fizetni az ellátását.

Konkrét eseteket hoz fel példának a videó. A nyírbátori szaporítónak, aki kukoricadarával etette a kutyáit kiszabtak 3 millió forintos bírságot. Egy év múlva újra folytatta a kutyatartást, -szaporítást. Dabasi állatvásáron pedig 8 hetesnél fiatalabb chip nélküli kutyákat árusítottak. Szintén a dabasi vásáron volt egy olyan rendőr is, aki megcsonkított fülű kutyákat árult. Ezeket emellett a Jófogáson is árulta.

A szaporítók legnagyobb bevétele az exportokból van, mivel Nyugat-Európában rendszeresen ivartalanítják az állatokat.

Állatkínzás esetekben probléma, hogy az ügyvéd sincs tisztában vele mindig, hogy kinek mi lenne hatásköre.

Szaporítók feljelentésének egyik gátja, hogy sokan azt hiszik ezzel megélhetésüktől fosztják meg az illetőt. Nem szabad azonban elfogadottan kezelni azt, hogy valakinek a megélhetése állatkínzástól legyen függő (Magyarország, a kutyagyártó nagyhatalom – Dokumentumfilm a kutyaszaporításról, 2022).

Nem utolsó sorban megemlítendő, hogy a szaporítóktól beszerezhető kutyák minősége a külföldiek szemében egy rossz képet fest Magyarországról.

3. Anyag és módszer

Az állatorvosi hivatás része az állatok jólétének biztosítása. Ehhez elengedhetetlen ismerni magát az állattartót. Hogyan lehet benne bizalmat ébreszteni, milyen információkat és hogyan kell átadni ahhoz, hogy megfelelő színvonalon tartsa állatát. Ehhez ismerni kell mivel lehet motiválni az állat megfelelő tartására. Arról is tudni érdemes informálni az állattartót, hogy mit tehet akkor, ha állatkínzást észlel.

Az emberek állattartáshoz, állatvédelemhez való hozzáállásának megismerésére kérdőívet állítottunk össze, ami a Google kérdőíves felületén volt elérhető és anonim módon zajlott. Az internetes kitöltés miatt a kérdőív nem reprezentatív. 37 kérdésből állt, melyeknek egy része az alap demográfiai adatokat veszi fel, második része pedig az állatvédelemmel, állattartással kapcsolatos véleményekre, szokásokra és tapasztalatokra, valamint állatkínzással kapcsolatos jogszabályokkal és eljárásokkal kapcsolatos véleményekre és tapasztalatokra vonatkozik. A kitöltésre biztosított idő alatt 300-an töltötték ki a kérdőívet.

A kérdőívben az étkezési szokásoknál feltüntetett „vegetáriánus” opció alatt olyan étkezési formát értek, melyben szerepelnek tojás- és tejtermékek, nem szerepel semmilyen hús, még hal fogyasztása sem egyáltalán.

További információszerezési lehetőségként különböző állattartással kapcsolatos facebook csoportokba léptem be. Ezzel a céloom az volt, hogy olyan, esetenként kirívó megnyilvánulásokat találjak, amelyek önmagukban is felhívják a figyelmet az állattartás képzéshez kötésének szükségességére, amely hatására a felelősségérzet is erősödne a tartott állat iránt, illetve az állattartási szokások globális következményei iránt érzett felelősség, illetve az e téren való műveltség. Például gondolok itt a háztáji baromfik szabad tartására madárinfluenza miatti zárlat alatt is. Az általam választott bejegyzésekben az állattartó nem fordult máshova segítségért, elsődlegesen a kommentelőktől várta a megoldást.

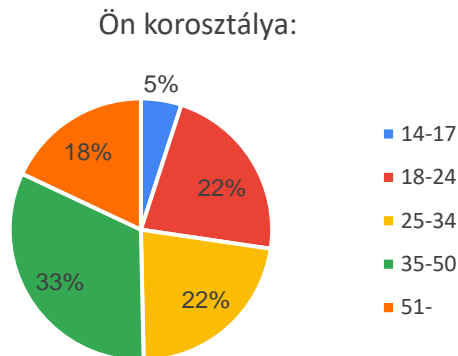
Nem utolsó sorban az egyetem alatt kisállatrendelőkben eltöltött gyakorlatokon észleltekről is beszámolnék szaporítóktól származó kutyák kapcsán.

4. Eredmények ismertetése, értékelése

Az alábbiakban összefoglalva bemutatom a felméréseim eredményeit.

4.1. Demográfiai adatok

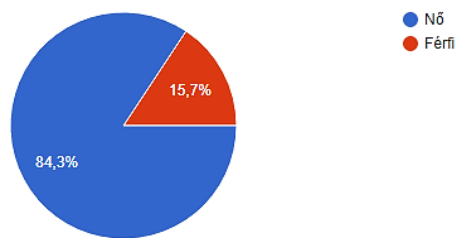
A demográfiai adatokból látszik, hogy a 35-50 éves korosztály töltötte ki legnagyobb arányban a kérdőívet.

1. ábra: A kitöltők kora

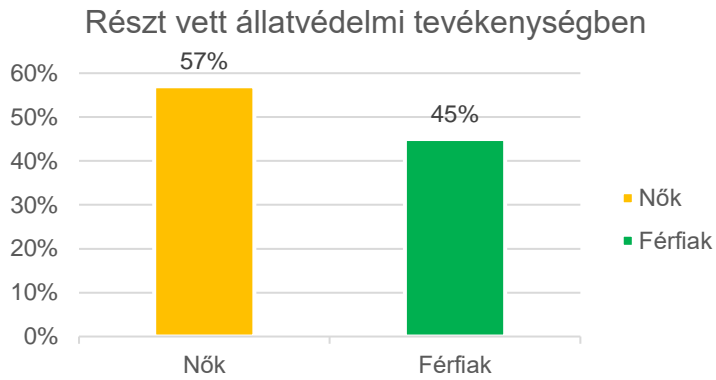
Látható az is, hogy a kérdőív kitöltők több, mint 84%-a nő. Ez az eredmény is egybevág azzal, hogy az állatvédelem elsősorban nőket foglalkoztató téma.

Neme
300 válasz

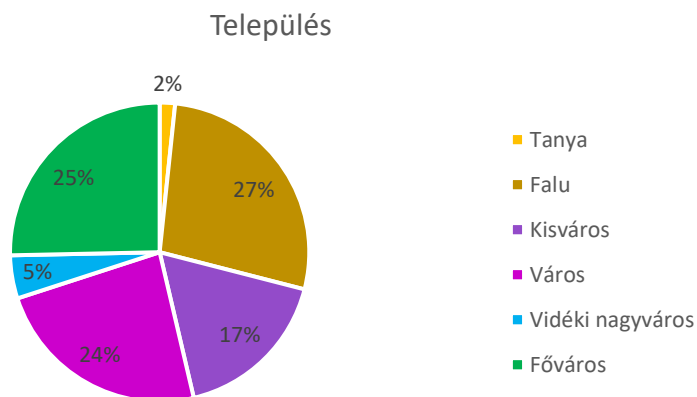
2. ábra: A kitöltők neme

Emellett kiderült az eredményekből az is, hogy a válaszadó nők nagyobb százalékban vettek részt állatvédelmi tevékenységben.

3. ábra: A kitöltők részvétele állatvédelmi tevékenységben nemek szerinti eloszlásban

A válaszadók település szerinti megoszlása nem mutat különösebb preferenciát.

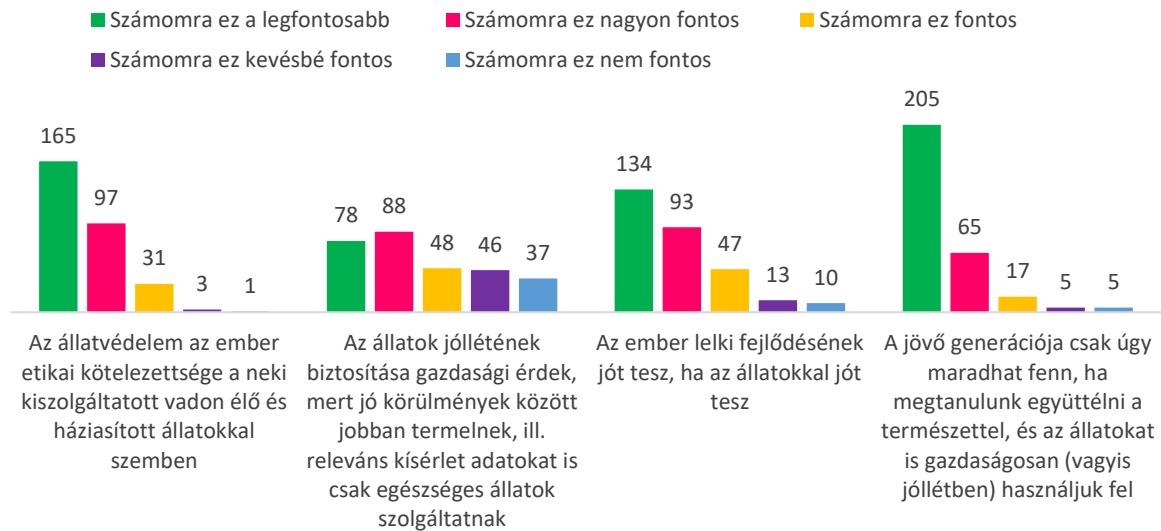

4. ábra: A kitöltők lakóhely szerinti megoszlása

4.2. Az állatvédelem motivációi

A kérdésekkel elsősorban az állatvédelem motivációinak megismerése volt a cél.

Ön szerint leginkább miért fontos az állatvédelem?

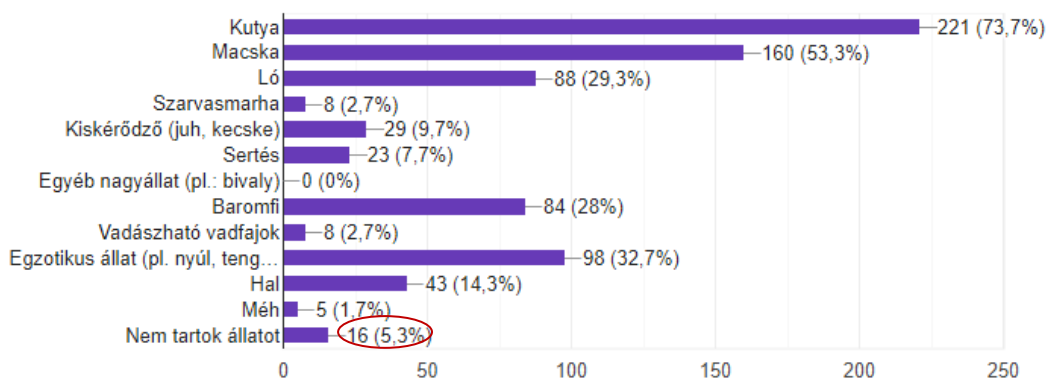
5. ábra: A kitöltők véleménye az állatvédelem fontosságáról

A fenti adatokból látható, hogy a jövő generációnak teremtett élet minőségben és fenntarthatóságában fontos szerepet tulajdonítanak az állatokkal való megfelelő bánásmódnak, hiszen ez a legfontosabbnak jelölt motiváció. Fontossági sorrendben a második helyen áll az ember etikai kötelessége, és legfontosabb tényezők közt utolsóként szerepel a gazdasági érdek. „Tekintettel arra, hogy az állatjólét erkölcsi kérdés, helytelennek tűnhet annak mérlegelése, hogy profitálhatunk-e belőle. Az állatjólét javítását célzó piacvezérelt megközelítések közelmúltbeli megjelenése azonban jelzi a közgazdaságtan jelentőségét a haszonállatok jólétéről szóló vitában” (Lawrence, A. B.; Stott, a. W.; 2009). Ami azonban mint olvasható egy szintén nem elhanyagolható faktor, hiszen gazdasági haszonállatot akkor fognak jólétben tartani, ha az állatjóléti befektetések a profit emelkedésével járnak akár azért, mert az állatok hatékonyabban termelnek, akár azért mert fogyasztók hajlandók drágábban megvenni az állatjóléti befektetéseket eszközöző cégek termékeit, vagy bojkottálják az olyan termékeket, melyek esetében nem voltak tekintettel az állatok életminőségére. Ezen motivációkat lényeges ismerni az állattartó-állatorvos kommunikációban.

Fontos eredmény az is, hogy a kitöltők 94,7%-a tart állatot. Az emberek azokban a helyzetekben tudnak leginkább mérlegelni, és azok a dolgok érdeklik őket főleg, amiben van tapasztalatuk. „Általános volt, hogy aki gyermekként tartott állatot, felnőttként is tartott valamilyen kedvencet, és gyakrabban csatlakozott állatvédő szervezetekhez is.” (Sátori Á., 2007)

Milyen állatot/állatokat tart?

300 válasz

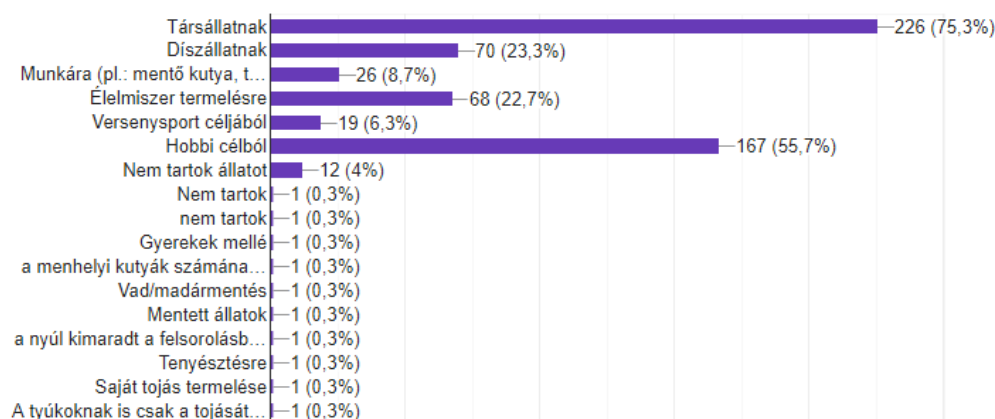

6. ábra: A kitöltők által tartott állatok

Látható, hogy kutyák és macskák nagy számban szerepelnek a háziállatok között, aminek kapcsán nagyon fontos kérdés a mai napig a szaporítók működésének visszaszorítása.

Milyen célból tart állatot? Több választ is megjelölhet.

300 válasz

7. ábra: A kitöltők által tartott állatok státusza, hasznosítása

A válaszadók 75%-a tart társállatként állatot. 55%-uk hobbi célból tart állatot, vagyis kedvenc időtöltésüket egy számukra kedves társukkal, az állattal osztják meg. Ez szintén erős érzelmi kapcsolatra utal. A válaszadó állattartók mindössze 2,8%-ának állattartási céljai közt nem szerepelt a társállat, hobbi vagy a munka kategória. Az állattartás céljai közt szerepelt olyan, hogy a kitöltő a gyerekei mellé szerzett be állatot. Kérdéses hogy az ilyen motivációjú állattartás esetén mennyire törekszik a tulaj az állatjólétre.

4.3. Étkezési szokások

Mai modern világunkban már nem minden ember van kapcsolatban az állattal, amelynek termékeit használja (a kitöltők 23%-a tart állatot élelmiszer-termelésre), - ahogyan régen, amikor beceneveket is adtak azon állataiknak, amelyeket elfogyasztottak, vagy egyéb termékeit

hasznosították -, így sokan belegondolnak abba, hogy nem tudják, vagy nem tudják áterezni mi történik az állattal termelése során, ezért lelkiismeretüknek biztosabb, ha inkább nem teremtenek keresletet az állat termékeinek. Így nem meglepő adat, hogy a vegetáriánusok és vegánok legfőbb indoka az étkezési szokásukra az állatvédelem (84%).

A mindenevők legfőbb indoka pedig az étkezési szokásukra az ízlés (58%) és az egészséges életmód (52%).

Megemlítendő, hogy a kitöltőknek mindössze 15%-a étkezik húsmentesen. Akadtak olyanok, akik társadalmi/családi nyomásra folytatnak mindenevő étkezést. Ez az indok az egyéb étkezési formáknál nem merül fel, hiszen ezek nem hagyományos étkezési formák. Azon indokból, hogy divatból követnek egy étkezési formát, csak a mindenevő életmódot jelölték meg.

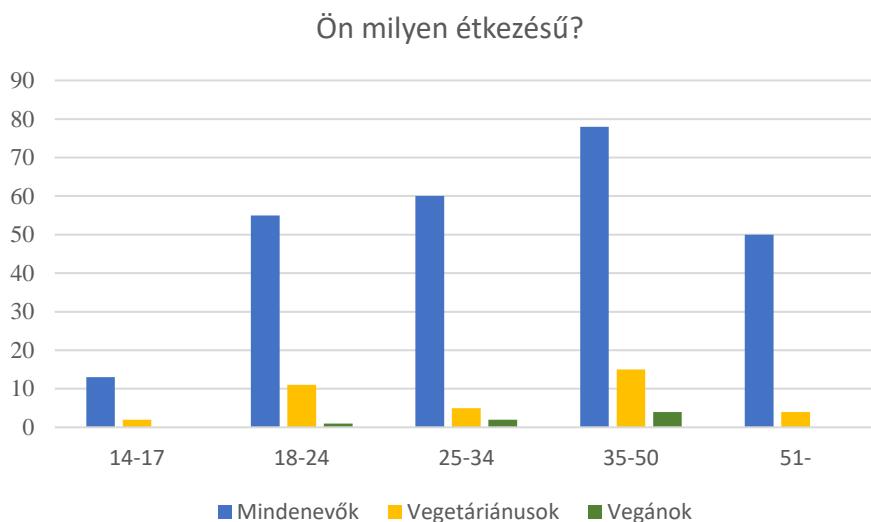
A mindenevők közül sokan indulatosan fejezik ki, hogy mi az okuk a húsevésre. („Mert ez a normális!Az ember nem marha,hogy legeljen!” vagy „Az ember biológiailag mindenevő, szvsz nem kell hozzá különösebb "ok", hogy az legyen valaki.”).

Vannak sajnos támadólag fellépő vagy túlzottan érzelmes vegetáriánusok és vegánok („Az állatok leölése nem szükséges az ember túléléséhez. Az állat retteg és szenved mielőtt legyilkolják.”), és olyan mindenevők, akik nem képesek lemondani a húsról, pedig szeretnének, és emiatt vélhetően büntudatot is éreznek („Igyekszem csökkenteni a hús mennyiségét, de a vegetáriánus étrend nem megy.” vagy „Még nem sikerült teljesen áttérnem a húsmentes étkezésre.”). Az ilyen büntudattal élőknek ha nekifeszül egy indulatosabb vegetáriánus vagy vegán, az csak a feszültség további szítását vonja maga után, nem eredményezi az étkezési szokás változását.

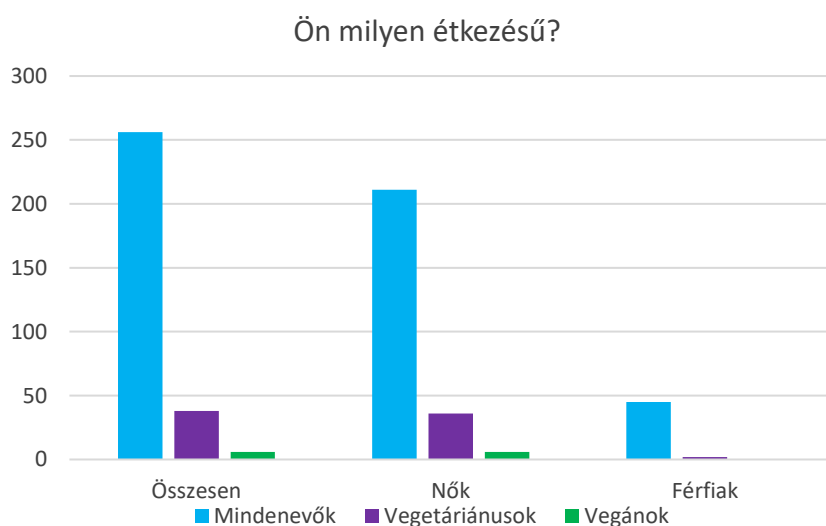
8. ábra: A kitöltők indokai az étkezési szokásaira

Megfigyelhető, hogy a 35-50 évesek közt vannak a korosztályukban legnagyobb arányban (20%), akik húsmentesen étkeznek, és köztük található meg a legtöbb vegán is (6-ból 4). Közel egyező az arány a 18-24 éves korosztállyal (18%). Az 50 évesnél idősebb korosztálynak csupán 7%-a húsmentes étkezésű.

9. ábra: Étkezési szokások korosztályok szerinti megoszlása

A nemek arányában megfigyelhető volt a következő különbség: A válaszadó nők 17%-a húsmentes étkezésű, a férfiaknak pedig 4%-a, vegán férfi pedig nem töltötte ki a kérdőívet.

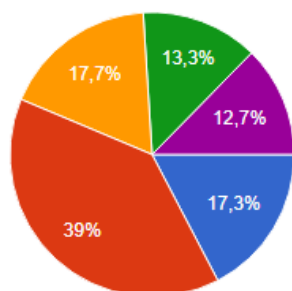
10. ábra: Étkezési szokások nemek szerinti megoszlása

4.4. Szakmai tudás fontossága az állattartók körében

A válaszokból látható, hogy a kitöltők fontosnak ítélik egy alap szakmai háttértudás meglétét, ugyanakkor fontosnak tartják a tapasztalatot is, amely szintén elsajátítható egy megfelelő oktatási rendszer keretén belül.

Ön szerint ki elégíti ki leginkább az állatok igényeit?

300 válasz

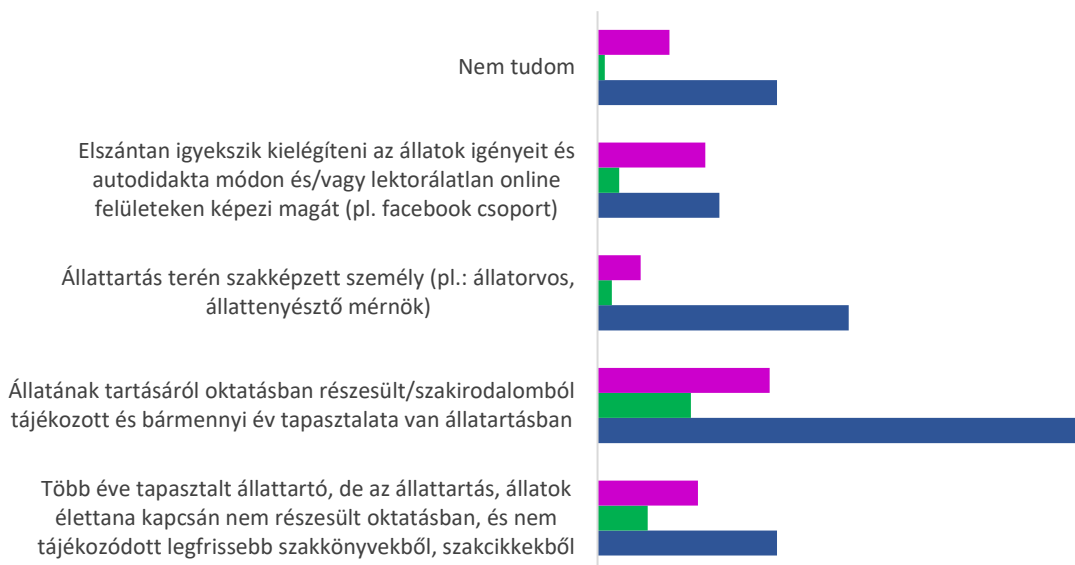
- Több éve tapasztalt állattartó, de az állattartás, állatok élettana kapcsán nem részesült oktatásban, és nem tájékozódott legfrissebb szakkönyvekből, szakcikkekből
- Állatának tartásáról oktatásban részesült/szakirodalomból tájékozott és bármennyi év tapasztalata van állattartásban
- Állattartás terén szakképzett személy (pl.: állatorvos, állattenyésztő mérnök)
- Elszántan igyekszik kielégíteni az állatok igényeit és autodidakta módon és/vagy lektorálatlan online felületeken képezi magát (pl. facebook csoport)
- Nem tudom

11. ábra: A kitöltők véleménye a jó állattartóról

A szakmai tudást a felsőoktatásban tanulók becsülik a legtöbbre, a középfokú végzettséggel rendelkezők azonban nagyobbra tartják azt az elszánt állattartót, aki nem rendelkezik megfelelő tudással, de jót akar az állatnak, mint a szakképesítéssel rendelkező személyt. De szerencsére ők is az oktatásban részesült, tapasztalt állattartót tartják magasan legjobb opciónak.

Ön szerint ki elégíti ki leginkább az állatok igényeit?

■ Érettségi ■ Technikum ■ Egyetem mesteri/doktori, Egyetem, Főiskola, Jelenleg felsőoktatásban tanul

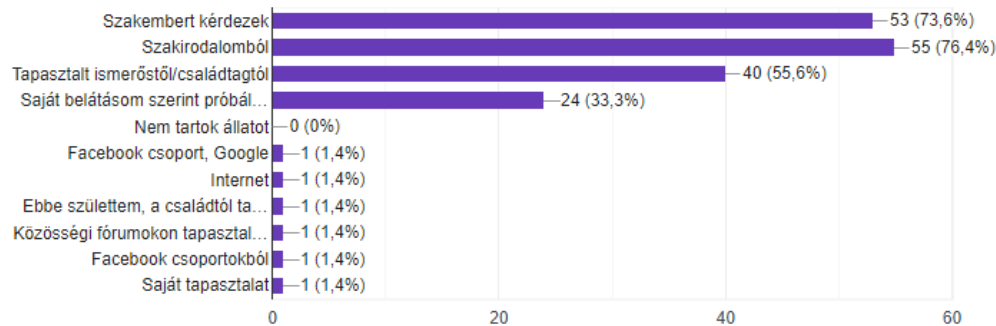
12. ábra: A kitöltők véleménye a jó állattartóról végzettség szerint

Saját állat tartása kapcsán is a szakember és a szakirodalom az elsődleges forrás. Mivel a szakirodalmat többen jelölték meg, mit a szakembert, így eredményes lehet az állatorvos-állattartó kommunikációban, ha az állatorvos általa megfelelőnek tartott forrásokat is ajánl, ezzel segítve az állattartó informálódását. Szintén nagyra becsült olyan ember véleménye, aki rendelkezik kellő tapasztalattal. A kérdést megválaszolók csupán 11 %-a (8-an) nem vesz igénybe szakmai forrást a tudás elsajátításához, és ezek 50 %-a tapasztalt ember segítségét kéri. Ide kapcsolódó adat, hogy a kitöltők közt is akad 4 kutyatartó és 3 macskatartó, akinek nincs

tudomása róla, hogy állatát szükséges lenne állatorvoshoz vinni rendszeres szűrővizsgálatok és kötelező kezelések (pl.: oltás, féreghajtás, parazitológiai vérvizsgálat) elvégzése érdekében.

Ön honnan szerez ismereteket az ön által tartott állatról?

72 válasz

13. ábra: A kitöltők információszerzési forrásai az állattartásról

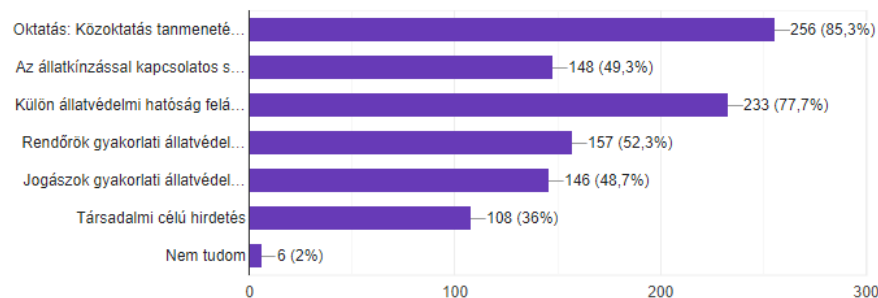
A szaktudás megszerzésével kapcsolatban leginkább az az elvárás, hogy szerepeljen a közoktatásban az állatvédelem és az állattartás helyes gyakorlata.

A Magyar Állatvédő és Természetbarát szövetség évek óta népszerűsíti az állatokkal való helyes bánásmód oktatását. Az általuk szervezett oktatás második-hetedik osztályban zajlik. Szerintük a gyerekek ekkor a legfogékonyabbak az állatok szeretetére, és az irántuk érzett felelősség befogadására (Tilki K., 2019).

A külön hatóság felállítása is azért hasznos, mert abban a témában jártas szakértők szereplnének.

Ön szerint mi lenne a leghatékonyabb módszer az állatokkal való helytelen bánásmód visszaszorításában? Több választ is megjelölhet.

300 válasz

14. ábra: A kitöltők véleménye az állatvédelem javításának leghatékonyabb módjáról

Arra is kíváncsiak voltunk, hogy ki mikor kéri ki állatorvos segítségét.

Érdekes kérdés lehet az is, hogy a szükséges beavatkozásokat ki szokta levégezni az állaton.

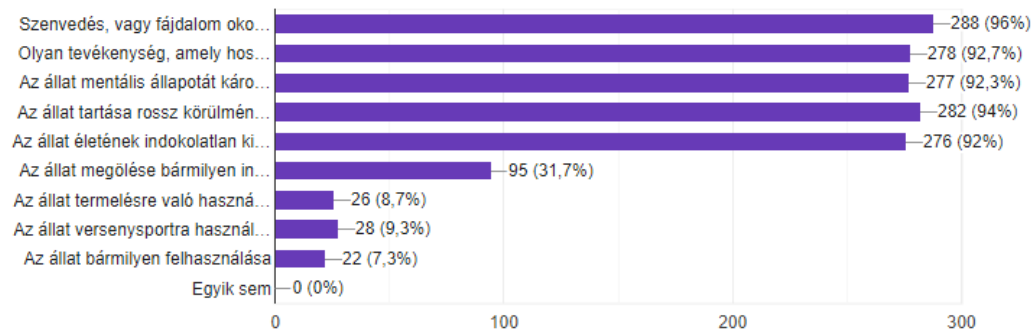
4.5. Az állatkinzás megítélése

Abban, hogy mi számít állatkinzásnak nagy az egyetértés. A válaszadók több, mint 90%-a jelölte állatkinzásnak a szenvedés, vagy fájdalom okozását, a hosszútávú egészségkárosodást

okozó bánásmódot, az állat mentális állapotát károsító bánásmódot, a rossz körülmények közti tartást és az állat életének indokolatlan kioltását. Mindenképpen pozitívum, hogy az állat mentális egészségi állapotát is fontosnak tartják.

Ön szerint mi az állatkínzás („gerinces állat indokolatlanul oly módon való bántalmazása, amely alkalmas arra, hogy annak maradandó betegséget, sérülést vagy pusztulását okozza” (Btk. 244. § (1) bekezdés a) pont))? Több választ is megjelölhet.

300 válasz

15. ábra: A kitöltők véleménye az állatkínzásról

92-en jelölték az állat megölését bármilyen indokból állatkínzásnak, akik jelenleg nem vegán életmódúak. Az ilyen emberekkel nehéz konstruktív módon változást elérni. Hasonló ellentmondás, hogy 196-an gondolják úgy, hogy manapság nem lenne szükség gazdasági haszonállatok tenyésztésére. Ez a szám 190-nel meghaladja a jelenleg is vegán életmódú kitöltők számát.

Léteznek már ugyan cégek, melyet 3D nyomtatóval készült húst forgalmaznak. Azonban nem szabad figyelmen kívül hagyni egyrészt, hogy az állati termékek nem korlátozódnak csak az élelmiszerekre, másrészt a nyomtatott hús fenntarthatóságának, kapacitásának és megfizethetőségének jelenlegi korlátait.

A nyomtatás még nem lenne képes a Földet ellátni elegendő mennyiségű élelmiszerral. Emellett a nyomtatók ára kisebb élelmiszergyáraknak, és átlagos családi konyháknak jelenleg magas lehet (Hualin Dong, Peng Wang, Zongyun Yang, Xinglian Xu, 2022).

Az egyik megoldásra váró probléma, hogy a nyomtatás során szükséges hűtés tekintetében energiahatékony automatikus hőmérséklet-szabályozású nyomtatók fejlesztése a fenntartható működéshez (Hualin Dong, Peng Wang, Zongyun Yang, Xinglian Xu, 2022).

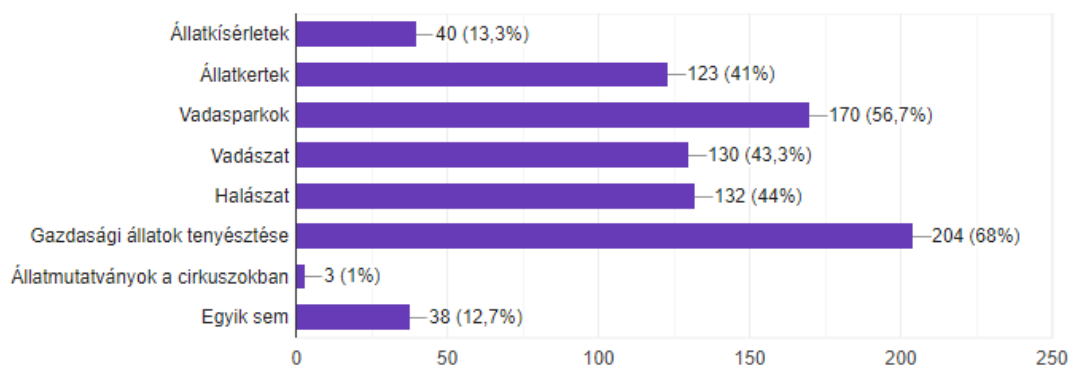
Egy másik feladat a nyomtató belsejében lévő nehezen tisztítható elemeken a mikroorganizmusok kolonizációjának megelőzése (Hualin Dong, Peng Wang, Zongyun Yang, Xinglian Xu, 2022).

Az állati eredetű élelmiszerek helyettesítéséhez a nyomtatott hús érzékszervi tulajdonságai és tápértéke meg kell egyezzen a hagyományos hússal. Viszont jelenleg olyan tanulmányok elérhetőek nagyrészt, melyek az érzékszervi tulajdonságok javítására fókuszálnak (Hualin Dong, Peng Wang, Zongyun Yang, Xinglian Xu, 2022).

Ezzel kapcsolatban arra is vonatkozott kérdés, hogy az állatok felhasználása közül mire van ténylegesen szükség manapság.

Ön szerint az alábbiak közül melyik szükséges ma? Több választ is megjelölhet.

300 válasz

16. ábra: A kitöltők véleménye szerinti szükséges tevékenységek, létesítmények

A gazdasági haszonállatok tenyésztése kapcsán mutatkozott különbség a nemek között. A férfiak 83%-a tartotta szükségesnek, a nőknek pedig a 65%-a.

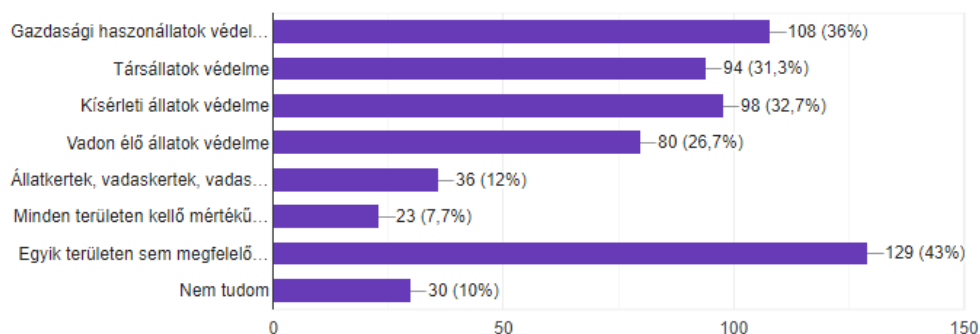
Az állatkísérletek elítélése azért lehet a legmagasabb, mert vannak olyan kísérletek melyek esetében nem elkerülhető az állat szenvedése.

4.5.1. Jogszabályok megítélése

Az állatvédelem jogi szabályozását a legtöbben nem tartják megfelelőnek.

Ön szerint melyik területen nem kellő mértékű az állatvédelmi szabályozás? Több választ is megjelölhet.

300 válasz

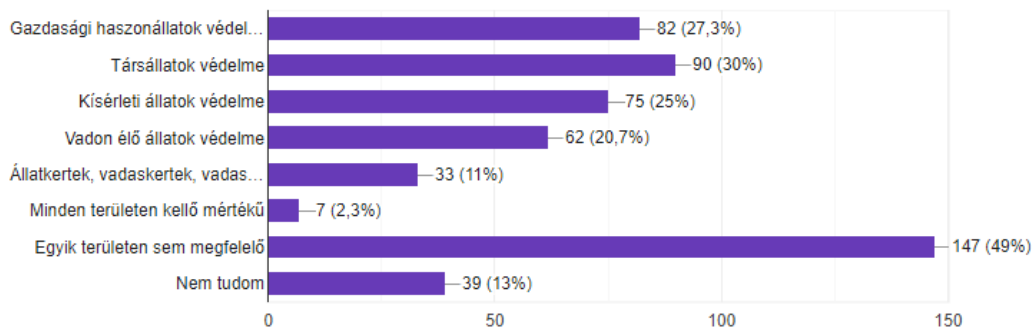

17. ábra: A kitöltők véleménye a jogszabályokról

A jogszabályokban foglaltak betarthatóságát még kevésbé érzékelik megfelelőnek.

Ön szerint melyik területen nem kellő mértékű az állatvédelmi szabályozás megvalósulása?
Több választ is megjelölhet.

300 válasz

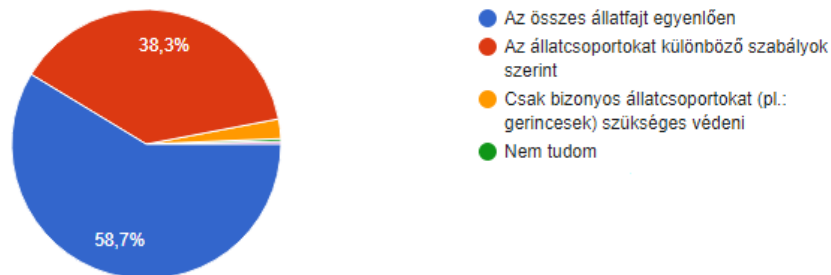

18 ábra: A kitöltők véleménye az állatvédelem gyakorlatáról

A kitöltők szinte mind egyetértenek abban, hogy minden állat védelme szükséges. Viszont legtöbbször utópisztikus szemléletére vall, hogy teljes egyenlőséget szeretnének felállítani.

Ön szerint melyik állatcsoportokat kell védeni?

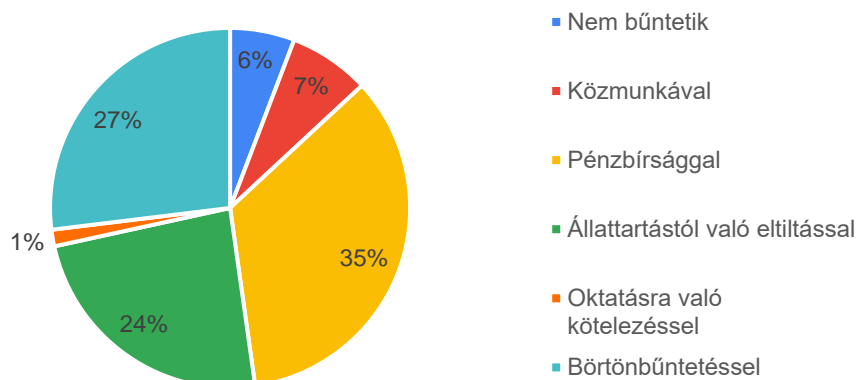
300 válasz

19. ábra: A kitöltők véleménye az állatvédelem kiterjesztéséről

4.5.2. A szankcionálásban való tájékozottság

Tudomása szerint mivel büntetik az állatkínzást Magyarországon?

20. ábra: A kitöltők szankciókkal kapcsolatos ismeretei

Az kötelező oktatást, mint szankcionálási formát sokan nem ismerik (véltetően nem találkoztak még vele). Emiatt is létezhetnek megélhetési állatkínzók, mert tartva az őket esetlegesen súlytó pénzbírságtól inkább nem jelentik fel őket.

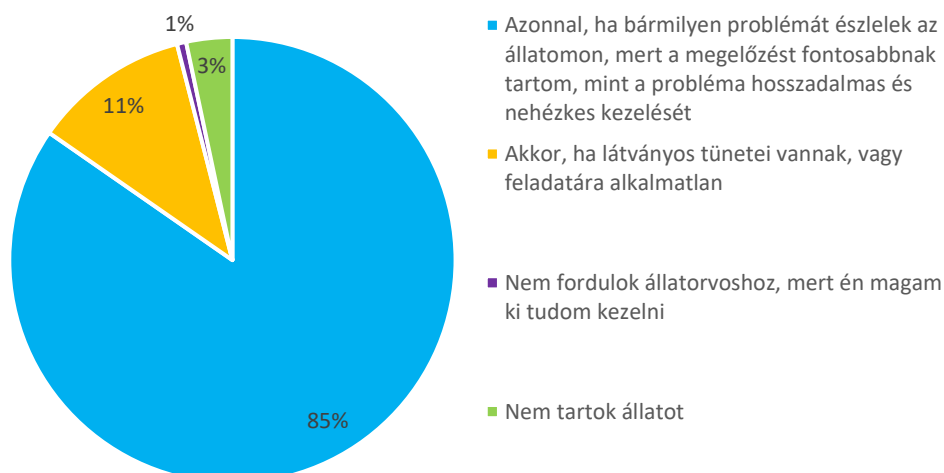
4.6. Intézményi bizalom

4.6.1. Állatorvosokba vetett bizalom

Az állatorvosokba vetett bizalom kapcsán rákérdeztünk arra, hogy kihívják-e az állatorvost szükség esetén.

A kitöltők 85%-a jelölte be, hogy azonnal állatorvost hív, ha bármi problémát észlel az állatán.

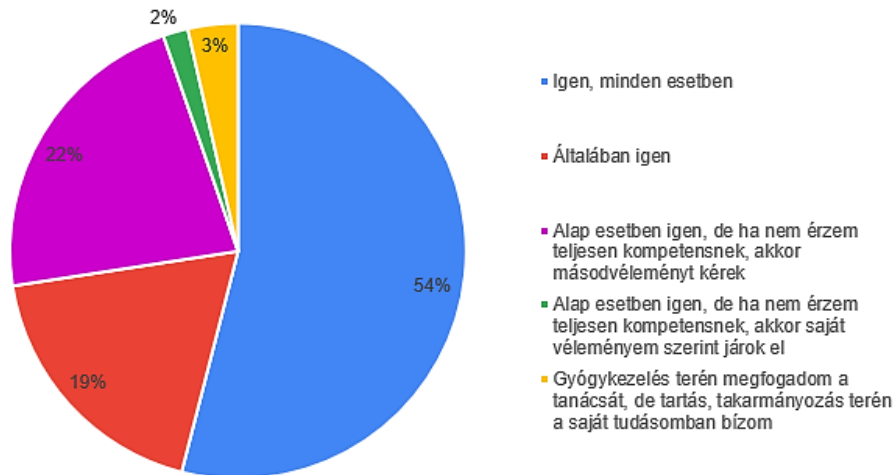
Mikor fordul állatorvoshoz?

21. ábra: Mikor kéri állatorvos segítségét?

Emellett kérdés volt, hogy ha kihívják, akkor megfogadják-e a kezelésre vonatkozóan elmondottakat.

Amennyiben kihívja az állatorvost, megfogadja-e a tanácsát a kezelés, utókezelés és a probléma kiújulásának megelőzése kapcsán?

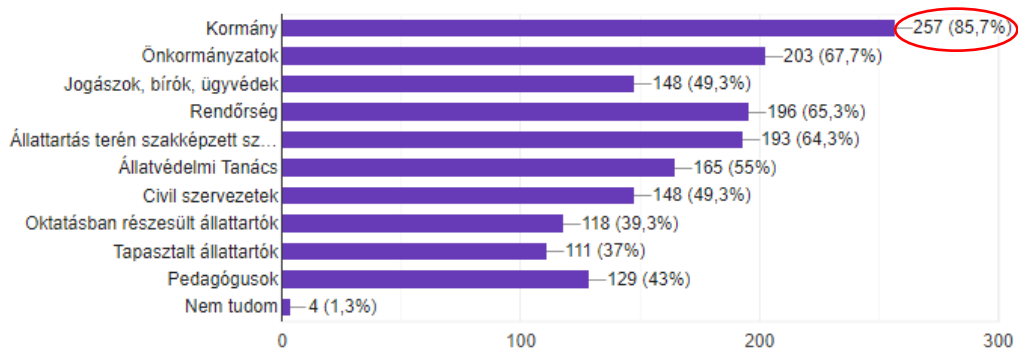
22. ábra: A kitöltők megfogadják-e az állatorvos tanácsát?

4.6.2. Eljáró hatóságokba vetett bizalom

Látható a válaszokból, hogy összességében nincsenek túl nagy bizalommal a hivatalos szervek irányában.

Kiktől várja el ön az állatvédelem fejlődését a jövőben? Több választ is megjelölhet.

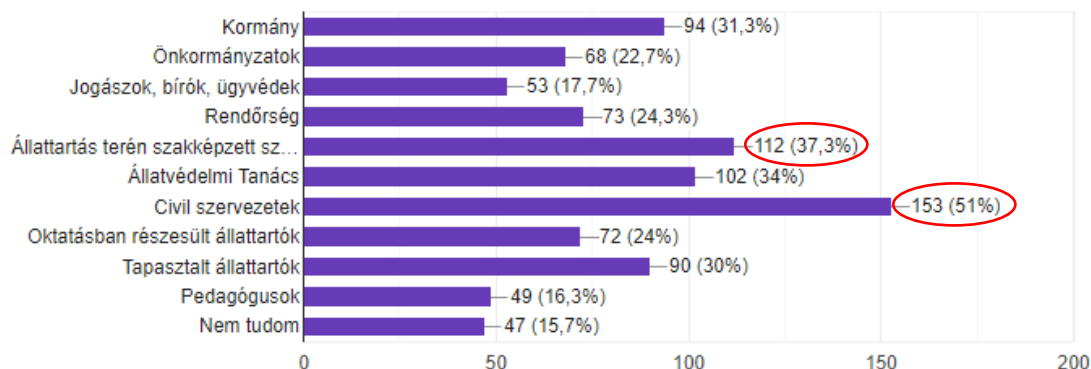
300 válasz

23. ábra: Kitől várják a kitöltők az állatvédelem fejlődését?

Ön szerint kik fognak eredményes változást eszközölni? Több választ is megjelölhet.

300 válasz

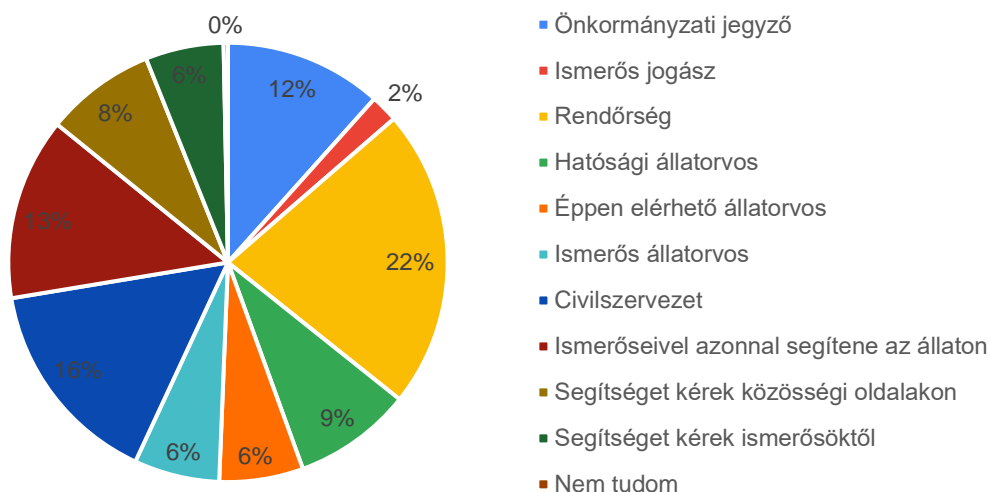

24. ábra: Kitől remélik a kitöltők az állatvédelem fejlődését?

Az elvárás tehát az lenne, hogy a kormány megfelelően integrálja az állatvédelem és a szakszerű állattartás oktatását a közoktatás tanmenetébe. A tényleges javulás lehetőségét azonban elsősorban a civil szervezetekben és az állattartás terén szakképzett személyekben látják.

Gyakorlatban az állatkínzás szemtanúinak elsődleges választása rendőrség és a civil szervezetek segítségül hívása. Az azonnali egyéni közbeavatkozás és az önkormányzati jegyző értesítése közel azonos arányban fordul elő.

Ön kihez fordul, ha állatkínzást észlel?

24. ábra: Kihez fordulnak segítségért állatkínzás észlelésekor?

Sajnos beszámoltak több rossz tapasztalatról is hatósági szervekkel kapcsolatban:

1. „Hatósági állatorvos és a helyi jegyző nagy mértékű nemtörődőséggel kezeli az állatkínzást, a rendőrség beletörődő passzivitással, a civil szervezetek az egyetlenek akik szenvedélyes elköteleződést és tenni akarást mutatnak...”

2. „jegyző, szinte semmit nem tettek az ügy érdekében, továbbították a hatósági állatorvos felé kivizsgálás céljából, de az le lett fizetve”
 3. „Jegyzőhöz, rendőrséghez és mezőőrhez is fordultam már sajnos nem lett változás az adott családnál a kutyatartásban”
 4. „Rendőrhöz és nem megfelelő volt a segítség”
 5. „Jegyző (nem segítőkész), civil szervezet előbb cselekszik”
 6. „Rendőrséghez,sajnos semmit nem csináltak.Jegyzőhöz,ő rövid időn belül intézkedett.”
 7. „Egy csont sovány lóhoz hívtam rendőrséget,a rendőrök nem tettek semmit.”
 8. „Önkormányzati jegyző, fajta védelem: mindkettő eredménytelen volt.”
 9. „Az eljárásra jogosult szervek nem indítottak eljárást”
 10. „Állatvédőr vagyok, rendőrséggel, civil szervezetekkel, jegyzőkkel, magánszemélyekkel, közösségi médiával egyaránt volt már dolgom sokszor, nagyon vegyesek a tapasztalataim. A hivatalos szervek rendkívül nehézkesek, sokszor nem a jogszabályok, hanem az illető személy egyéni érzékenysége a mérvadó. Nagyon sok tennivaló van hazánkban az állatvédelem minden szintjén és terén!”
 11. „Szerencsére nem találkoztam olyan állatkínzással amit jelenteni lehetne(sajnos az egzotikus állatok tartására a jogszabály elég hiányos és ha ráhívunk ellenőröket egy mondjuk kisállatkereskedésre sem értenek hozzá, szakértő pedig kevés van és nem is hívnak az ilyen vizsgálatokhoz)”
 12. „Jegyző, negatív tapasztalat”
 13. „Rendőrséghez és állatmenhelyhez. A rendőrök gyakran lepasszolják a dolgot az állatmenhelyeknek.”
 14. „A jegyzőhöz, de nem kaptam segítséget.”
 15. „Jegyző, rendőrség, civil szervezetek - elutasítás!!! Barátok, saját mentés-pozitív”
 16. „Önkormányzati jegyző - nem volt jó tapasztalat”
 17. „Rendőrség! Nagy nulla!”
 18. „Mindhárommal (jegyző, rendőrség, hatósági állatorvos) volt tapasztalatom, sajnos nem túl pozitív, de vannak már települések, ahol kezdik komolyan venni az állatkínzást, a rendőrség, önkormányzat, állatorvosok, jegyző össze tud dolgozni.”
- Előfordultak pozitív tapasztalatok is a hivatalos szervekkel (rendőrséggel kapcsolatban nem számoltak be ilyesméről), azonban ezek kisebb aránya a fent leírt megjegyzéssel összhangban az ügyintéző egyéni hozzáállásán múlhat.
1. „Jegyzőhöz fordultam, azonnal kiment a helyszínre, kötelezte a gazdát az állatai ellátására, majd többször ellenőrizte is a változást.”
 2. „Szerencsére mindig jó tapasztalatom volt eddig. De mindig megfelelő emberhez fordultam.”
 3. „hatósági állatorvos pozitív”
 4. „Amiket megjelöltem (jegyző, civil szervezetek, ismerősök, facebook), mindegyik előfordult már, kielégítő eredménnyel.”
- Pozitív tapasztalatok leginkább civil szervezetekkel szemben voltak. A legtöbben kihangsúlyozzák, hogy a civil szervezeteknek viszont korlátozottak a lehetőségeik, a hatóságokhoz képest mindenképp.

1. "Rendőrség és jegyző (eredménytelen), civil állatvédők (sikeres mentések hatósági bevonással)"
2. "mezőőr, menhely - lehetőségeikhez mérten próbáltak segíteni, de az nagyon korlátozott volt (pl. anyagi források, felszerelés, idő hiánya)"
3. „Két esetben fordultam Civil szervezethez, azonnali közbelépést eredményezett, korrekt eljárással.”
4. „A civil szervezetek túlterheltsége miatt inkább magam fogadtam be és kezeltetem, majd adtam örökbe a macskákat, amik megmentésre szorultak (minimum 20 db életem során).”
5. „Több hatosági eljárást kezdeményeztem, általában elmondható hogy a kormányhivatalnal indított eljárások a legeredményesebbek”

Többen fordultak állatorvosokhoz is, akikkel szemben többségben vannak a pozitív tapasztalatok. A szolgáltató állatorvosi munkakörben a tulajdonosokkal jó kapcsolat alakulhat ki a saját állat rendszeres kezelése során, így ők már egy megbízható segítséget jelentenek ilyen esetekben.

1. „Állatorvoshoz, és igen pozitív a tapasztalatom”
2. „Állatorvos, és pozitív tapasztalatom volt”
3. „Rögtön segítettünk az állatnak, majd ismerőssel állatorvoshoz szállítottuk. Mindenki segítőkész volt. Profi ellátás volt”
4. „Állatorvoshoz fordultam már és másnap rögtön ki is ment a rossz körülmények között tartott állathoz. Valamint saját családtagjaimmal is mentettünk meg állatokat.”
5. „Állatorvoshoz. Pozitív tapasztalat.”
6. „Saját állatorvos, segítőkész volt”

A Facebook csoportokban olvasott bejegyzések alapján érdekes egyfajta rangsor volt megfigyelhető a tájékozottság mind a szakszerű állattartási ismeretek kapcsán, mind a jogszabályi ismeretek kapcsán. Ezzel korrelált az is, hogy milyen arányban javasolnak állatorvosi segítséget házi praktika helyett. Ez alapján a szarvasmarha tartók a legtájékozottabbak a sor elején. Utánuk jönnek az egzotikus állatok tulajdonosai, aztán a lótulajdonosok, őket követik a kutya-, macskatartók, ezután a kiskérődzőket tartók, majd a baromfitartók, és legvégül a nyúltartók. Ez szubjektív megfigyelésem posztok olvasása alapján. Persze mindegyik kategóriában hozható fel egyaránt negatív és pozitív példa is. 17 olyan posztot találtam, melyek indokoltá tennék a képzés szükségességét.

Az egyik ilyen posztban 5 hónapos tacsó kölyköket kínáltak haszonállatért cserébe. A hirdetés szövege szerint a tacsó kölykök mindössze egy oltással rendelkeztek.

Egy másik posztoló segítséget kért abban, hogy milyen elváltozás látható a levágott tyúkjában. Mikor javasolták neki, hogy állatorvost kérdezzen, azt válaszolta, hogy ő tyúkokhoz nem szokott állatorvost hívni, és a gyanúsnak talált madarat nem fogyasztotta el, de odaadta a szomszéd macskájának.

Emellett olyan bejegyzések is olvashatók, ahol az állat megvételre került még azelőtt, hogy annak tartásáról tájékozódott volna az illető. Erre volt egy példa, hogy valaki 3 hetes jersey bikát vásárolt, és a posztban kért segítséget, hogy milyen takarmányt kell adni az állatnak, mert neki ezelőtt még sosem volt marhája és nem is ért hozzá. Mikor megjegyezték neki, hogy állatvásárlás előtt illik tájékozódni, ő azt válaszolta, hogy a kecskéivel is úgy kezdte, hogy előbb

beszerezte őket, utána tanult bele. Egy másik ilyen posztban valaki két kacsát vásárolt piacon, hogy kedvencnek tartsa, de nem ismeri a fajtát. A képen a kacsák az anyósülésen ülnek kartondobozban rögzítés nélkül. Reménykedve kérdezte, hogy nem nőnek-e olyan nagyra, mint ahogy az árus mondta.

Olvashatók olyan bejegyzések is, amely esetben a kártevőkkel szemben bosszút terveznek, vagy már el is követték azt, vagyis különös kegyetlenséggel szeretnék őket megölni ha elkapják. Látható volt olyan kártevő csapda is, amelyben a patkány megfulladt vízben. Emellett fagyállóval átitatott csalétek kihelyezéséről is beszámoltak kártevőirtás módszereként.

Sajnos akadnak esetek, amelyekben inkább megveszik az állatot, ezzel „kivásárolva” a rossz körülmények közül. Teszik ezt azért, mert nem bíznak az eljárás sikerességében, de előfordul, hogy valóban ez az állat egyetlen esélye a jobb életre. Ezzel azonban az a probléma, hogy keresletet jelent az ilyen állatokra. A posztoló leírása szerint 3 óriásnak mondott újzélandi nyulat akartak neki eladni. Megfigyelése szerint a nyulak választási korban voltak, nem volt alattuk alom, a helyük nem védte őket az eső ellen és a takarmányuk kizárólag kukorica volt. Nem volt szíve otthagyni őket, így kifizette és elhozta őket.

5. Diskusszió

A dolgozat célja megvizsgálni a magyar emberek hozzáállását az állattartáshoz, állatvédelemhez, és hogy ezen szokásokat, véleményeket milyen tényezők befolyásolják, és milyen tapasztalatokról tudnak beszámolni állatvédelmi intézkedésekkel kapcsolatban.

Megerősítést nyert, hogy az állatvédelem kérdése elsősorban a nőket foglalkoztatja, a férfiak könnyebben elfogadják az állatok felhasználását, és kevesebb köztük a vegetáriánus/vegán.

A válaszokból kiderült az is, hogy a húsmentes étkezés elsődleges motivációja az állatvédelem. Emellett a fenntarthatóság érdekében is szükséges ez a szemlélet. Az állatokkal való megfelelő bánásmód a jövő generációjának fenntartható életében a kitöltők szerint is az állatvédelem egyik legfontosabb motivációja. A fenntartható gazdálkodás fontos eleme az állatjóléti feltételek biztosítása.

Emellett szakirodalmi adatokból látható, hogy sok mentális és fizikai problémát megelőzhet, illetve kezelhet az, ha gyermekkorunktól kezdve állatokkal élünk, és értük felelősséget vállalunk. A felelősségteljes állattartás gyakorlata gyermekkorban többek közt megelőzheti az egyes személyiségzavarok kialakulását is. Már az 1600-as években is megtalálható olyan javaslat John Locke-tól, hogy a gyerekek szocializációját, különösen az empátia fejlődését háziállatok segítsék. A 19. században Florence Nightingale javasolta depressziós és krónikus betegek terápiájába állatok részvételét (Melson, G. F.; Fine, A. H.; 2015). A minőségi állattartási kultúra kialakulásához elengedhetetlen a hatékony ismeretterjesztés, a szemléletformálás és az érzékenyítés (Tilki K., 2019). Az erkölcsi magatartás egy túléléshez szükséges stratégia, melyet emberek és állatok egyaránt alkalmaznak. Az egyének közti információcsere hatékonyságától függ az erkölcsi magatartás gyakorisága, ami együtt jár káros magatartásformák ritkább előfordulásával. Az érzelmek, a megismerés és a tudatosság mind elősegíti a hatékony kommunikációt és a környezet megismerését (Broom, D. M., 2014). Az állatok ebben sokat tudnak segíteni, mivel az emberével azonos képességeik az emberből együttérzést és humánus szemléletet váltanak ki (Zoltán Ö., 2000).

A fent említett okok miatt fontos, hogy az állattartást szakmai tudás birtokában műveljék.

Ezzel összefüggésbe hozható, hogy akiket foglalkoztat az állatvédelem (kitöltötték a kérdőívet), az fontosnak tartja, hogy egy állattartónak legyen szakmai forrásból származó tudása az általa tartott állatról. Legideálisabb állattartónak azt tartják, aki szakmai tudással és tapasztalattal is rendelkezik. A felsőfokú végzettséggel rendelkezők és felsőoktatásban tanulók emellett ideálisabb verzióknak tartják, ha az állattartó rendelkezik szaktudással, minthogy jószándékkal igyekszik saját belátása szerint megteremteni az állatjóléthez szükséges feltételeket. A középfokú végzettséggel rendelkezők ezt viszont pont fordítva látják.

Az állattartás témakörében az oktatás és tájékoztatás fontosságát mutatja a kérdőívet kitöltők véleménye és az is, hogy a 2021-es felmérésben szereplő 591 eset közül 260-ban az állatkínzás nem megfelelő bánásmóddal valósult meg. Ez a felmérés felveti azt a fontos kérdést, hogy minden esethez szükséges-e szakértő bevonása állatkínzással kapcsolatos ügyben. (Gerencsér F., Loráskó G., Ózsvári L., Rácz B., 2021). A tájékoztatásnak és a széles körű felvilágosultságnak eredményes globális hatásai is vannak. Ez abból is látható, hogy a fenntartható rendszerek fejlesztését a lakosság igények is sürgetik, mivel az ipari és

állattenyésztési gyakorlatok negatív következményeiről egyre jobban tájékozódnak. Az egyes termékek megválasztásánál már fontos szempont, hogy annak előállítása hogyan hat az állatjólétre, környezetvédelemre. Ezzel a fogyasztói magatartás megköveteli, hogy a termelők fenntartható módon állítsák elő termékeiket (Broom, D. M., 2016).

A válaszokból tükröződött az is, hogy nem a legjobb a hatósági szervek megítélése, és sokan számoltak be negatív tapasztalatokról velük kapcsolatban.

Szaporítók mai napig tartó aktív jelenlétére saját tapasztalatom is van. A kisállatrendelőkben eltöltött egyetemi gyakorlatok során a magam is több szaporítótól vásárolt kölyökkutyával találkoztam, amelyek a nem megfelelő oltási program miatt Parvovírus fertőzést kaptak. Nem mellesleg megemlítendő, hogy szinte kivétel nélkül túl korán leválasztott kölyökkutyákról volt szó, akik nagyrészt oltási könyvvel sem rendelkeztek. Szintén gyakori betegség volt a babesiosis és a szívférgesség, amelyeknek megfelelő parazita-ellenes megelőző kezelések mellett nem szabadna fellépnie. Ezen betegségek kezelésének prognózisa nem a legkedvezőbb, ezért is kéne esetükben a megelőzésre helyezni a hangsúlyt. Sok tulajdonos számolt be róla, hogy nem is hallott még a szívférgességről. Ilyen információkat egy felelősségteljes tenyésztő átad a leendő tulajdonosnak. Fontos a folyamatosan frissített tudás a jogszabályok terén is. Egy konkrét esetet kiemelnék: Egy 8 hetesen vásárolt kölyökkutya Parvovírus fertőzésben és babesiosisban szenvedett. Az igen alacsony hematokrit értéke miatt javasolták a vérátömlesztést, amihez az idősebb kutyájukat hozták be, de az sajnos szívférges volt, így nem adhatott vért a kiskutyának. Annak a négy kutyának és három macskának a gazdája, akik nem tudnak róla, hogy állatukat rendszeresen állatorvoshoz kéne vinni, is azt mutatja, hogy jelen vannak a szaporítók legigénytelenebb típusai is.

Ezzel szemben pozitívum, hogy ha beavatkozást szükséges végezni az állaton, akkor annak legalább egy részét állatorvos végzi el a kitöltők 96%-ának válasza alapján, tehát rendszeresen látja az állatot álltorvos.

Látható volt a törvények megalkotása kapcsán is, hogy kellett egy drasztikus közfelháborodást okozó eset, vagy nagy volumenű politikai esemény, hogy egyrészt a közvélemény megváltozzon, másrészt érdemi változás történjen az állatvédelem terén. A változás sajnos mindig lassan és döcögősen következik be.

6. Javaslatok

Az alábbiakban kívánom bemutatni a javaslataimat.

6.1. Célnak kitűzött állapotok

- Az állat szempontjából ideális lenne, ha minden állat beszerzését be kéne jelenteni és tartása kapcsán szerzett ismeretekből levizsgázni, majd az állat tartásával kapcsolatban éves vizsgálaton átesni települések szintjén megszervezve azért, hogy mindig friss szakmai információkkal rendelkezzen az, aki egy állat életéért felelős.
- Fontos lenne az is, hogy mindenki megismerje az állattal való bánásmódjuk következményeinek komplexitását is. Egy példa lehet erre a kóbor kutyák által ejtett vadállatok. „A jerkék számának csökkenésére vadőr ismerősöm hívta fel a figyelmemet, amikor lázasan érdeklődött, hogy mit látott a vadkamerám, mert ő bizony szabad szemel is látott farkast. No, persze kóbor kutyák is megjelennek a környéken, mivel a környező településektől mindössze 5-6 kilométerre lévő leshelyről van szó.” (Szerencsi G., 2020).
- Nem szabad, hogy elfogadott legyen az az álláspont, hogy az állat tartásának módja és életkörülményeinek minősége kizárólag az állattartó magánügye.
- Emellett fontos, hogy az állatkínzók megfelelően legyenek szankcionálva, elítélendő legyen a magatartásuk, és ismert legyen, hogy az adott személyek állatkínzók, mert az ilyen emberek hajlamosak a családon belüli erőszakra. Így a családvédelem fejlődését is magával hozná közvetve az állatvédelem hatékonyságának fejlődése.

6.2. Rendszeres ellenőrzések biztosítása

- Eredményes lehet először önkéntes alapon vonzóvá tenni a lehetőséget, hogy biztosítva van oktatás, ami segíthet az megfelelő faj, fajta megválasztásával, megfelelő takarmány felismerésével, kiválasztásával, megfelelő tartási körülmények megismerésével, az állat nevelésével, jogszabályok ismeretével kapcsolatban. Ez egyben egy felmérés is lenne a lakosság igényeiről.
- Annak érdekében pedig, hogy fennálljon a lehetőség az állatok életkörülményeinek évenkénti rendszeres ellenőrzésére az egyik legjobb megoldás az ebadó alkalmazása lenne. Mivel ivartalanított és örökbefogadott állat után az ebadó nem szedhető be, így az ivartalanítások számát is növelné az ebadó megléte, ami a kóborló állatok számát csökkentené. Mivel ez feltételezhetően az adott önkormányzati képviselő megítélésére negatívan hathat, ezért legtöbbször nem szokták alkalmazni. Éppen ezért egyrészt az ebadót népszerűsítő kampányokra, másrészt felmérésekre lenne szükség, hogy a lakosság mekkora hányada értene egyet az ebadó bevezetésével. Amennyiben működik az ebadó, és rendszeres ellenőrzéseken kéne átesni minden állattartónak, így megelőzhetőek lennének például az olyan esetek, hogy valaki szaporítótól vásárolt kutyája soha nem jut el állatorvoshoz, így nem derülhet ki sem a szaporító kiléte, sem pedig az állat nem

megfelelő tartásának ténye. Az ilyen esetek jelenleg akkor jutnak el a hatóságokhoz, ha valaki ezeket bejelenti. „Állatkínzás esetén feljelentést általában az állampolgárok, a rendőrség, valamint állatvédő és állatmentő szervezetek tettek állatok nem megfelelő tartása, elhanyagolása és elpusztítása miatt” (Tilki K., 2019)

- Lovak esetében hatékony megoldás lenne, ha az adásvételi lapra és az útlevelebe kötelező lenne a gyakorlatban felvezetni az új tulajdonos tenyészetkódját. Ennek megigénylése illetékmentes, és biztos alapja lenne, hogy rendszeres ellenőrzéseken essenek át a lótartók is, és őket se lehessen ellenőrizetlenül eladni, vagy megvenni.
- Az állat utazás előtti ellenőrzésének fényképes dokumentációja is kötelező kéne, hogy legyen (utazás előtti bizonyos időn belül meg kéne ejteni a vizsgálatot).

6.3. Nem kívánt szaporulatok megelőzése

- Hasznos lenne az is, ha az állat szaporítása bizonyos dokumentumokhoz lenne kötve. Fel kéne mérni az állat állapotát, hogy alkalmas-e egyáltalán egészséges utód kihordására, világra hozatalára, felnevelésére. Valamint az állattartónak meg kéne fogalmazni egy tenyészcél, és az utód ellátására vonatkozó anyagi forrásokat, a vemhes állat és az utód takarmányozási tervét és tartási helyének állapotát, amelyet szintén felméret. Ezen ellenőrzések és a dokumentáció elkészítése természetesen önköltségi alapon menne. Ezzel is éreztetve, hogy az állat szaporítása nagy felelősséggel jár, és odafigyelést igényel.
- Csökkenthetné a szaporított állatok keresletét, ha az internetes hirdető felületeken az állatokkal kapcsolatos hirdetéseket csak tenyészetkód és a tartási hely azonosító számának megadásával és az állat származásának igazolásával lehetne feltölteni.
- Mivel a szaporítók állatorvosi vizsgálat nélkül is megszerzik az állatszállításhoz szükséges papírt, amiben hamisítják a kutya korát, ezért a leghatékonyabb lenne egy korellenőrző szakember a határra, mivel a szaporítóknak úgy már nem érné meg a kutyatartás, ha az eddiginél tovább kéne tartania a kutyákat (Magyarország, a kutyagyártó nagyhatalom – Dokumentumfilm a kutyaszaporításról, 2022).
- Hatékonyan szorítaná vissza a szaporítást, ha az is büntetve lenne, aki megvásárolja az állatokat a szaporítótól. Ha úgy hozza el az állatot, hogy bejelenti kitől, honnan, mikor, és bejegyzik a lakóhelyének ellenőrzésébe, hogy az alkalmas-e az állt tartására, akkor nem kéne bírságot fizetnie. Ezzel egyidejűleg kivásárolható az állat a rossz körülmények között, és a szaporító elleni feljelentés is megtörténik.
- Genetikai rendellenességek csoportjába kéne sorolni többek közt az olyan fajtákat is, melyek nagy számban igényelnek ellési segítségnyújtást, illetve császármetszést.
- Szaporítások számát csökkenthetné hatékonyan, ha a Btk. állatkínzással kapcsolatos tényállásának szigorításai közé tartozna, hogy a vemhes állat, illetve az utódgondozó állat ellen elkövetett állatkínzás szintén 3 évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

6.4. Állatvásárok, állattartó telepek

- Állatvásárok szigorúbb ellenőrzése eredményezne észlelhető változásokat. Részvétel szükséges okmányai közé kéne, hogy tartozzon az állat vizsgálata, és a tudásanyag, amit a vásárlónak adnak az állat helyes tartásáról. Az okmányok és az állatok ellenőrzésének hatékonysága érdekében kizárólag zárt területen lehetne vásárt tartani.
- Nagylétszámú állattartó telepeken kötelezővé kéne tenni a genetikai vizsgálatot, amely megmutatja, hogy az állat milyen termelésre lenne képes, ha megfelelően tartják. Ez egy eszköz az ellátó/szaktanácsadó állatorvos kezében, mikor a telepvezetőt, vagy a tulajdonost kell bizonyos változásokról meggyőzni. Az ettől az értéktől való magas eltérés lehetne hatósági ellenőrzések alapja (ezen értékek változására nem csak az emberi tényező van hatással, így nem szankcionálhatók egyből csak ezalapján). Mindenképpen hasznos lenne, ha egy ilyen nagy telep tulajdonosának is számot kellene adnia állattartási tudásával kapcsolatban.

6.5. Szakemberek iránti bizalom

- Ehhez egyik oldalról meg kell ismerni, hogy mi vált ki bizalmat és biztonságérzetet az emberben, másfelől javíthatunk a kommunikáción szakember és ügyfél közt. A megfelelő kommunikáció szükségessége napjainkban egyre inkább szembetűnő.
- A jó állatorvos jellemzésében a magas szintű szakmai tudás és az együttérzés és a figyelem a legfontosabbak az állattartók szemében (Mag F., 2022).
- Fontos szempont, hogy a tulajdonos úgy érezze elég időt fordítanak rá, nem siettetik és nem is tartják fel. Ilyen esetekben a tulajdonosok szívesebben keresnek szükség esetén fel specialistát, és utána visszatérnek eredeti állatorvosukhoz (Mag F., 2022).

6.6. Szankciók

- Büntetések között szerepelhetne, hogy az elkövetőnek állatvédelmi szervezeteknél kell letudnia a közmunkáját.
- Kötelező hibajavítás (pl. kerítésépítés) az állatról való lemondás esetén is, a jövőben tartandó állatok védelme miatt. Ezzel ösztönözve lennének arra, hogy ne mondjon le az állatról, aminek elhelyezése nem egyszerű feladat.

6.7. Tájékozottság az eljárásokban

- Sokak előtt nem tisztázott, hogy bizonyos szituációkban mi lenne a törvényes, eredményre vezető eljárás, sokszor még az eljárásban részt vevők mindegyikének sem. Az állatvédelem alapvetően a közigazgatási jog része, a kirívó esetekről azonban a büntetőjog rendelkezik. Viszont az állatvédelem a gyakorlatban több jogterület elemeit és eszközeit ötvözi. Éppen ezért jogágakon átnyúló komplex gondolkodásmód birtokában lehet csak hatékonyan segíteni a rászoruló állaton (Kajó C., 2020). Emiatt egyrészt hasznos lenne külön állatvédelemmel foglalkozó szakemberek képzése. Ilyen

továbbképzésre példa a Miskolci egyetem Állam- és Jogtudományi karán elindult állatvédelmi szakjogász képzés: https://jogikar.uni-miskolc.hu/kari_kepzesek?kepzesId=226. Másrészt lehetne készíteni egy olyan online felületet, ahova anonim módon be lehet írni egy konkrét esetet, és megtudni mi lenne a célravezető eljárás az esetben. Ezen szakértők segítenék az eligazodást, akik birtokában vannak ennek a komplex tudásnak továbbképzés által.

6.8. Állatok jogi képviselésének fontossága

- Mivel az állatok magukért nem tudnak kiállni, tapasztalataikról nem tudnak beszámolni, így kedvező lenne, ha minden állatkínzással kapcsolatos esetben bevonnának szakértőt. Azért is, mert szabálysértés esetén az alkalmazandó szankció megválasztása és az esetleges újraellenőrzések száma az eljáró hatóság szubjektív döntése.
- A bűncselekménynek minősülő állatkínzások kapcsán az adatgyűjtésből kiderült, hogy a maradandó egészségkárosodás és a pusztulás lehetőségének bizonyítása jelentett nehézséget. Az objektív bizonyítás elősegítése érdekében javasolt hatósági állatorvos bevonása (Gerencsér F., Lorászkó G., Ózsvári L., Rác B., 2021).
- A jelen kriminológiai összefoglalóban az állatvédelmi törvényben lévő definíció alapján hoztak ítéletet egy bűncselekmény kapcsán (Gerencsér F., Lorászkó G., Ózsvári L., Rác B., 2021).
- Az Országos Kriminológiai Intézet kerekasztal-konferenciáján is elhangzottak hasonló téves megállapítások hangzottak el, melyek alátámasztják az állatorvosi szakami tudás szükségességét az eljárások során. „Az állatkínzás büntetőjogi kritériumainak egy része az állatra gyakorolt hatásokhoz kötött, amelyek a legpontosabban állatorvosi szakismeretekkel véleményezhetők.” (Gerencsér F., Lorászkó G., Ózsvári L., Rác B., 2021).
- A jogerős elmarasztaló ítéletek rendkívül nagy aránya (97%) arra utal, hogy az ügyészségek a nagyon alaposan előkészített ügyekben emelnek vádat. Feltehetően a nyomozati szakaszban is jelentős arányt képviselnek azok az eljárások, amelyekben szakértő részvétele nélkül kerül sor a megszüntetésükre. Elképzelhető, hogy ezek egy részénél szakértő bevonásával eredményes volna a bizonyítás” (Gerencsér F., Lorászkó G., Ózsvári L., Rác B., 2021). Nehézséget jelent a nyomozásban, hogy a feljelentő nem ismeri a pontos körülményeket, esetleg rosszul ítéli meg azokat, vagy a névtelenül érkezett bejelentések nem felelnek meg a valóságnak. Az ilyen esetekben a helyszíni szemle, a hatósági állatorvos részvétele, és az adatok pontos dokumentálása elengedhetetlen az eljárás sikerességéhez (Tilki K., 2019).
- Amennyiben a szakértő bevonására nem kerül sor, segítene objektivizálni a dolgot, ha lenne egy ellenőrzési protokoll az eljáró hatósági személyek kezében, hogy pontosan miket kell megvizsgálni az állaton, illetve az állat körülményein. Ezt minden esetben ki kéne tölteni a jegyzőkönyv részeként. Jelenleg az állat életkörülményeinek és állapotának vizsgálata szubjektív módon történik. „A különböző felfogások alapján végzett állatjóléti vizsgálatok eredményei, illetve gyakorlati következményei is markánsan eltérhetnek egymástól” (Végh Á., 2016).

7. Irodalomjegyzék

1. 2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről
2. 1998. évi XXVIII. törvény az állatok védelméről és kíméletéről
3. 32/1999. (III. 31.) FVM rendelet a mezőgazdasági haszonállatok tartásának állatvédelmi szabályairól
4. Francesca Alhaique (2015): The Gabii “Zoo”: Exotic and unusual animals from the roman layers. Conference: 8° Convegno Nazionale AIAZ
5. Abigail Adams-Prassl, Teodora Boneva, Marta Golin, Christopher Rauh (2021): Lockdowns widen the gender gap in mental health.
(<https://cepr.org/voxeu/columns/lockdowns-widen-gender-gap-mental-health>)
6. Bagó Eszter, Belyó Pál, Fazekas Károly, Harcsa István, Józán Péter, Karsai Gábor, Lakatos Miklós (főszerkesztő), Nyitrai Ferencné, Oblath Gábor Pukli Péter (a Szerkesztőbizottság elnöke), Rappai Gábor, Roóz József, Spéder Zsolt, Szép Katalin, Szilágyi György (2008): Statisztikai szemle. Központi Statisztikai Hivatal Tudományos folyóirat 86. évfolyam 5. szám, 2008. május
7. Marc Bekoff, Carron, A. Meaney (1998): Encyclopedia of animal rights. Greenwood Publishing Group, Inc, p26, ISBN: 0-313-29977-3
8. Donald M. Broom (2014): Sentience and Animal Welfare. CABI, p4, ISBN:978-1-78064-403-5(P), 978-1-78064-404-2(S)
9. Donald M. Broom (2016): Livestock sustainability and animal welfare. pp 2-4, ISSN: 2448-4385
10. D. Horváth Vanessza (2021): Az állatvédelem történeti előképei. Scriptura 2021/I. szám, p10.
11. Amelia Dmowska, Priya Fielding-Singh (2022): Obstetric gaslighting and the denial of mothers’ realities. Social Science & Medicine, volume 301, 2022 május, 114938
12. Dollar, David, Fisman, Raymond, & Gatti, Roberta (2001): „Are women really the “fairer” sex? Corruption and women in government” Journal of Economic Behavior & Organization, 2001 december, 46(4), 423-429.
13. Hualin Dong, Peng Wang, Zongyun Yang, Xinglian Xu (2022): 3D printing based on meat materials: Challenges and opportunities. Current Research in Food Science, volume 6, 2023, 100423: <https://doi.org/10.1016/j.crfs.2022.100423>
14. Embersics Judit (2016): Az állatvédelem kialakulása és történeti áttekintése
15. Falyuna Nóra, Veszelszki Ágnes (2019): Az áltudományosság leleplezése érveléstechnikai-nyelvészeti eszközökkel
16. Fodor Kinga et al (2016): Az állatvédelem általános és jogi vonatkozásai
17. Gere Tibor (2003): Gazdasági állatok viselkedése III. – A lovak viselkedése
18. Gerencsér Ferenc, Lorászkó Gábor, Ózsvári László, Rácz Bence (2021): Az ügyészség tapasztalatai az állatkínzás vádjával indult bírósági eljárások során Magyarországon (Magyar Állatorvosok Lapja 2021. március, 143./165-172.)
19. Peter Glick (2005): Ambivalent sexism, power distance, and gender inequality across cultures

20. Gyöngyösi Zoltán (2005): Az állatok joga és jogalanyisága. Jogi fórum, 6.
<https://www.jogiforum.hu/%20publikaciok/192>
21. Jon Henley (2020): Female-led counties handled coronavirus better
22. Kajó Cecília (2020): Az állatkínzás elkövetési tárgyának polgári jogi státusza
23. Károlyi Judit (2006): Az állatkínzás szabályozásának fejlődése Magyarországon
24. Kiss Gábor (2009): Állatok a Biblia tükrében
25. Maggie Holland (2023): Medical Gaslighting: Definition, Examples, & How to Handle It
26. Horváth Vera Judit (2017): Az állatkínzás büntetőjogi szabályozása hazánkban
27. Alistair B. Lawrence, Alistair W. Stott (2009): Profiting from animal welfare
28. Mag Fátá (2022): Állatorvosok és gazdák közti kommunikáció a hazai kisállatpraxisokban
29. Magyarország, a kutyagyártó nagyhatalom – Dokumentumfilm a kutyaszaporításról (2022): <https://www.youtube.com/watch?v=xONArc0-pCg&t=28s>
30. Melson, G. F. & Fine, A. H. (2015): Animals in the lives of children. Fine, A. H. (Szerk.). Handbook on animal-assisted Therapy
31. Mészáros Lilla (2023): Az állatkínzás és a személy elleni erőszakos bűncselekmények elkövetésének Kriminológiai összefüggései (2023. évi 2. lapszám, Ügyészek lapja)
32. Karl Meuli (1946): „Griechische Opferbräuche”, in O. GIGON (szerk.)
33. Monori Gábor (2011): Esélyegyenlőség és feminista jog – a női jogok pragmatikus érvényesülése - Doktori értekezés
34. Neményi Mária, Takács Judit (2016): Családfenntartó anyák munka-magánélet harmonizációs kísérletei Magyarországon
35. Oroszi Sándor (1999): Erdészettörténeti közlemények XLII.
36. Paulovics Anita (2002): Állatvédelem az EU jogharmonizáció tükrében. Virtuóz Kiadó, Budapest, 2002, 14.
37. K. A. Rask, Chicago Journals (2014): Etruscan Animal Bones and Their Implications for Sacrificial Studies
38. Ruth Harrison (1964): Animal machines
39. Satori Ágnes (2007): Állatokhoz való viszony a társas-társadalmi kapcsolatok rendszerében
40. Szerencsi Gábor, Nimród vadászújság 108.évfolya 4. szám, 2020 április, 53.-55.
41. Soós Mihály, Szakály Márk (2019): Fogyasztói motivációk a döntően növényi étrendet folytatók körében (DOI: 10.33567/etm.2414)
42. Tilki Katalin (2019): A feljelentés elutasításának, illetve a nyomozás megszüntetésének jellemző okai az állatkínzással kapcsolatos büntetőügyekben
43. Tóth István György (2009): Bizalomhiány, normazavarok, igazságtalanságérzet és paternalizmus a magyar társadalom érték szerkezetében
44. Vetter Szilvia (2020): Az állatkínzás szabályozása gazdasági és társadalmi mutatók tükrében
45. Vass Emília Anna (2022): Gyerekkori állatbántalmazás: Mi áll a jelenség háttérében, milyen kapcsolatban áll az interperszonális agresszióval és a mentális egészséggel? 2022. december 9. évfolyam 1. szám

46. Végh Ákos (2016): Állatokon végzett jólléti vizsgálatok és az elektromos kábítás mutatóinak összefüggései sertéseken. Doktori disszertáció. Állatorvostudományi Doktori Iskola, Budapest, 11-15. p
47. Visnyei László (2007): Az állatvédelem általános kérdései. In: Jávora A. - Tanyi J. (szerk.): Az állati influenzák és más állatbetegségek sodrában. Debreceni Egyetem Agrártudományi Centrum, Debrecen.
48. Zöldág László (2018): Állatorvosi genetika és állattenyésztés
49. Zoltán Ödön (2000): Az állatvédelem jogi rendje. KJK-KERSZÖV Jogi és Üzleti Kiadó Kft, Budapest, 2000
50. Wim Van Neer, Bea De Cupere and Renée Friedman (2013): A leopard in the Predynastic Elite Cemetery HK6 at Hierakonpolis, Egypt. Ancient Near Eastern Studies Supplement Series 44, 283-306
51. 1879. évi XL. törvénycikk a magyar büntető törvénykönyv a kihágásokról, 86.§
52. <https://elelmiszerlanc.kormany.hu/av-fogalmak>
53. https://www.ksh.hu/statszemle_archive/all/2008/2008_05/2008_05_440.pdf
54. https://www.parlament.hu/documents/10181/303867/2015_35_nok_elleni_eroszak/fadb957a-2fe4-4f21-ac23-dbd540cff956
55. <https://index.hu/tudomany/kornyezet/kutya0626/>
56. <https://univet.hu/hu/egyetem/szervezeti-egysegek/allatvedelmi-jogi-elemzo-es-modszer-tani-kozpont/>
57. <https://hinduizmus.hu/bolcsessegek/hinduk>